

ihalede iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde 4 farklı işçilik girdisinin öngörüldüğü ancak aşırı düşük açıklama kapsamında bu işçilik miktarlarının nasıl hesaplandığına dair bir açıklamanın bulunmadığı hk

Toplantı No : 2019/056

Gündem No : 37

Karar Tarihi : 26.12.2019

Karar No : 2019/UY.II-1718

BAŞVURU SAHİBİ:Tisan İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi,

İHALEYİ YAPAN İDARE:Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Barajlar ve Hes Dairesi Başkanlığı,

BAŞVURUYA KONU İHALE:2017/65539 İhale Kayıt Numaralı "İznik Barajı" İhalesi

KURUM TARAFINDAN YAPILAN İNCELEME:Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Barajlar ve Hes Dairesi Başkanlığı tarafından 10.04.2017 tarihinde açık ihale usulü ile gerçekleştirilen "İznik Barajı" ihalesine ilişkin olarak Tisan İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi'nin 04.11.2019 tarihinde yaptığı şikâyet başvurusunun, idarenin 13.11.2019 tarihli yazısı ile reddi üzerine, başvuru sahibince 25.11.2019 tarih ve 50206 sayı ile Kurum kayıtlarına alınan 25.11.2019 tarihli dilekçe ile itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmuştur.

Başvuruya ilişkin olarak 2019/1490 sayılı itirazın şikâyet dosyası kapsamında yapılan inceleme neticesinde esas inceleme raporu tanzim edilmiştir.

KARAR:

Esas inceleme raporu ve ekleri incelendi.

İtirazın şikâyet dilekçesinde özetle,

Aşırı düşük teklif açıklamalarına yönelik idarece yapılan değerlendirmenin genel olarak;

Açıklamalarının uygun görülmemesi gerekçelerinin hangi mevzuat düzenlemesine aykırı olduğunun belirtilmediği, bu durumun Tebliğ'in 45.1.16'ncı maddesine aykırı olduğu, idarece şikâyete verilen cevapta ise Tebliğ'in 45.1.16'ncı maddesine aykırı olarak sadece ilgili Tebliğ maddesine atıf yapılması ile yetinildiği,

Tebliğ'in 45'inci maddesinde analizde yer alan girdilerin miktarlarının nasıl belirlendiğine dair bilgi ve belgelerin açıklama kapsamında sunulmasının zorunlu olduğunun düzenlenmediği, Tebliğ'in 45.1.13.1 ve 45.1.13.14'üncü madde arasındaki tüm maddelerde açıklama kapsamındaki analizlerde yer alan fiyatların (girdi fiyatları) hangi bilgi ve belgelerle açıklanabileceğinin düzenlendiği, bu nedenle analizlerde öngörülen girdi miktarlarının bilgi ve belgelere dayandırılarak açıklanmasının zorunlu olduğuna dair mevzuat düzenlemesinin bulunmadığı, bunun anlaşılabilir bir durum olduğu çünkü aşırı düşük teklif sorgulama işleminin fiyatların sorgulanması temeli üzerine kurulu olduğu, hangi bilgi ve belgenin hangi kapsamda ve hangi şekil şartlarını taşıması halinde açıklamanın uygun kabul edileceği bilinmeden doğru bilgi ve belge sunulamayacağı,

Açıklamalara yönelik değerlendirmelerin nesnel kriterlere dayanmaması halinde uygun bulunmama yönünde olumsuz değerlendirmelerin ortaya konulacağı,

Açıklamanın uygun olmadığı yönünde şikâyet cevabında yer alan gerekçelerin oluşturulmasında ihale komisyonun sundukları açıklamayı uygun bulmamasında izlediği usulün ve değerlendirmenin esas alınmasının Tebliğ'in 45'inci maddesine aykırı olduğu,

Analizlerdeki girdi ve girdi miktarının (ör: işçilik) tespitine ilişkin bilgi ve belge sunulmasının zorunlu olduğuna yönelik mevzuat düzenlemesinin bulunmadığı, kaldı ki böyle bir zorunluluğun olduğunun düşünülmesi durumunda sunulacak bilgi ve belgelerde aranan şekil şartlarına ilişkinde bir düzenleme olmasının gerektiği, idarenin belirlediği girdi miktarlarının kullanılmasında halinde, açıklamanın bilgi ve belgeye dayandırılacağı noktasında mevzuatta bir düzenlemenin bulunmadığı ve mevzuatta bu hususu düzenleyen usulün olmaması gerçekliğinde, isteklinin kendince oluşturduğu bir usulle açıklama yapmasının mümkün olmayacağı dikkate alındığında analizlerde yer alan bir girdi ve girdi miktarının tespitine ait bilgi ve belgelerin açıklama kapsamında bulunmadığını öne sürerek, idarenin açıklamalarının Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesine uygun olmadığı yönündeki gerekçesinin yerinde olmadığı, çünkü Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesinde sunulacak bilgi ve belgelerin kapsamının sınırlayıcı şekilde listelenerek sayıldığı, hangi durum için hangi belgenin hangi şekil şartlarıyla sunulması gerektiğinin ayrıntılı ve tereddüt bırakmayacak şekilde belirtildiği, istenen tüm belgelerin fiyatların belgelendirilmesine yönelik olduğundan bahisle idarenin aşırı düşük teklif açıklamasının uygun bulmamasının yerinde olmadığı,

Açıklama istenilen iş kalemlerine yönelik yapılan açıklamaların uygun bulunmama gerekçelerin yerinde olmadığına yönelik ise;

1) İB-01 iş kalemi

a) İhale dokümanında verilen analiz formatı, açıklamalar kapsamında kullanılması gerektiği kendilerince savunulmayan

format olduğu, söz konusu formatın konuya ilişkin yargı kararlarında da “kullanılmasının hukuka aykırı olduğu” hükme bağlanan format olduğu,

Analiz formatı (ihale dokümanı ve açıklama yazısı ekinde verilen) dipnotunda yer alan makine ve ekipmana ilişkin ifadelerden, makine girdisi başlığı altında sadece makine ekipman girdi cinsinin değil, makine ve ekipmanla ilgili diğer tüm girdilerin (mazot, operatör, şoför, amortisman, vb.) dahil edilerek yer verilmesinin anlaşıldığı, bu şekilde açıklama yapılmasının tek yolunun makine ve ekipmana dair yardımcı analizler ve yardımcı fiyatlar oluşturularak makine girdisi başlığı altında sunmak olduğu,

İş kalemi analizinde DSİ'nin B-15.301, B-15.306 ve B-15.310 poz nolu birim fiyatlarının kullanıldığı, söz konusu birim fiyatlar kullanılarak, analiz formatının dipnotuna uygun olarak akaryakıt, amortisman, işçilik vb. girdilerin dahil olduğu makine ve ekipman girdilerinin kullanılmış olduğu,

Analizlerde kamu kurum ve kuruluşlarının birim fiyatlarının kullanılması halinde analiz sunulmasına gerek olmadığı,

b) Ağaç kesimi, su çekme ve temizlik işleri karşılığı olarak öngördükleri tutarda esas alınan % 5'lik oranın neye dayanarak idarece düşük olduğunun belirlendiğinin anlaşılamadığı, mevzuatta idarenin kullandığı oranların altındaki oranların kullanılmayacağı yönünde bir düzenleme bulunmadığı, bilgi ve belge ile açıklanmasının Tebliğ'in 45.1.13'ünü maddesine göre mümkün olmadığı, çünkü hangi belgenin sunulacağı sorusunun cevabının Tebliğ'de bulunmadığı,

c) Kazı klas oranlarının yargı kararıyla hukuka aykırı olduğu hükme bağlanan açıklama yazısı ekindeki analiz formatında verildiğinin idarece ifade edilmesinin talihsiz ifadeler olduğu, teklif fiyatlarının hazırlanmasından sonra verilmiş olan kazı klas oranlarının bir anlam ifade etmeyeceği, ihale tarihinde yürürlükte olan Tebliğ'in 45.1.4'üncü maddesinde

analiz formatlarının ayrıntısız veya ayrıntılı olmasından bağımsız olarak ihale dokümanı kapsamında verilmesinin hüküm altına alınmış olduğu, kazı klas oranlarının dokümanda yer alan jeolojik harita paftaları kullanılarak mühendislik hesaplaması yapılarak tespit edildiği, hesaplarda var olan yanlışların idarece açıkça belirtilmesi gerekirken belirtilmediği,

d) Yükleme ve boşaltma sürelerinin nakliye iş kalemi içerisine dahil olduğu, dolayısıyla idarenin açıklamayı uygun bulmama gerekçelerinin yerinde olmadığı,

2) İB-03 iş kalemi

a) 1'inci iddiasının (a) ve (d) maddelerinde dile getirdikleri "sundukları analizin, analiz formatına uygun olmadığına yönelik ve nakliye girdisi birim fiyatına yükleme ve boşaltma sürelerinin dahil olduğuna dair bir açıklama yapmadıkları ve bu açıdan, açıklamalarının uygun olmadığına yönelik idare değerlendirmelerinin yerinde olmadığına ilişkin iddialarının" bu iş kalemi için de geçerli olduğu,

b) İş kalemi analizindeki YFA-002 yardımcı analizinin DSI'nin B-15.312 poz no'lu birim fiyat analizinin örnekliğinde hazırlandığı, anılan birim fiyatın aynen kullanılması halinde analiz sunulmasına gerek olmayacağı, YFA-002 analizinde kullanılan rayiçlerin ÇŞB rayiçleri olduğu, bu nedenle analiz fiyatının düşük olmasının söz konusu olmayacağı, söz konusu analiz için bilgi ve belge sunulmasına gerek olmadığı,

c) Sıyırma kazısının, bir malzeme ocağındaki yapım işinde kullanılacak faydalı malzemenin üzerinde doğal etkilerle zamanla oluşmuş 25-30 cmlik kalınlıktaki bitkisel toprak ve/veya bitkisel gövde, kök vb. organik yapıların sıyrılması ve faydalı malzeme üzerinin açılması işi olduğu, iş kaleminin tarifinde ocak üstünün sıyrılması işleminin bulunduğu, dolayısıyla idarenin açıklamayı uygun bulmama gerekçelerinin yerinde olmadığı,

3) İB-09 iş kalemi

a) 1'inci iddiasının (a) ve (d) maddelerinde dile getirdikleri "sundukları analizin, analiz formatına uygun olmadığına yönelik ve nakliye girdisi birim fiyatına yükleme ve boşaltma sürelerinin dahil olduğuna dair bir açıklama yapmadıkları ve bu açıdan, açıklamalarının uygun olmadığına yönelik idare değerlendirmelerinin yerinde olmadığına ilişkin iddialarının" bu iş kalemi için de geçerli olduğu,

b) İhale dokümanı kapsamındaki hiçbir belgede katkı malzemesi olarak idarenin açıklamalara ilişkin değerlendirmede yer verdiği katkı malzemesinin (04.379/B08) rayicinin kullanılması gerektiğine dair bir düzenleme bulunmadığı, sadece katkı malzemesi kullanılmasının istenildiği, söz konusu rayicinin kullanılmasını istenmiş olması durumunda bunun idarece ihale dokümanında açıkça belirtilmiş olmasının gerektiği,

(04.379/B08)'in 2016 rayicinin 2,00 TL açıklamalarında kullandıkları katkı malzemesinin (04.379/A04) 2016 rayicinin ise 2,60 TL olduğu, analizlerde (04.379/A04) rayicinin kullanmalarının fiyat avantajı sağlamadığı, aksine fiyat artııcı etki oluşturduğu,

İş kalemi birim fiyat tarifinde yer alan "... ve benzeri her türlü katkı (sıvı veya toz) malzemeleri ..." ifadesinin idarece gözden kaçırıldığı, birim fiyat tarifinde hangi katkı maddesinin kullanılacağına ilişkin açık bir atıf yapılmadığı, hem 04.379/A04 poz no'lu katkı maddesinin hem de 04.379/B08 katkı maddesinin ÇŞB rayiçlerinde hava sürükleyici katkı malzemesi olarak anıldığı,

c) Hangi imalatlarda ne tür kalıpların ne kadar miktarda kullanılacağına ilişkin açıklanmasının zorunlu olmadığı, hangi imalatlarda ne tür kalıpların ne kadar miktarda kullanılacağına ilişkin beton ve betonarme projelerinde belli olduğu,

d) İş kaleminin tarifinde agrega yıkanması ve beton altı hazırlanması imalatlarına karşılık olarak iş kalemi analizinde

sulama ve bakım işleri karşılığı olarak yer verildiği,

İş kalemi analizinde yardımcı fiyat olarak DSİ'nin B.16-513 poz no'lu brim fiyatını kullandıkları, söz konu birim fiyatı oluşturan alt analizlerden gelen "inşaat yerindeki yükleme, yatay ve düşey taşıma boşaltma ve eski beton yüzünün yeni döküm için hazırlanması karşılığı" başlığı altındaki işlere karşılık olarak 01.501 poz no'lu düz işçi rayicinin kullanıldığından bahisle açıklamalarında bulunmadığının ifade edildiği, motopomp, mazot, işçilik ve diğer malzemeler bir bütün olarak B.16-513 poz no'lu birim fiyat analizi ve alt analizlerinde var olduğu dolayısıyla idarenin açıklamayı uygun bulmama gerekçelerinin yerinde olmadığı

4) İB-14 iş kalemi

a) 1'inci iddiasının (a) ve (d) maddelerinde dile getirdikleri "sundukları analizin, analiz formatına uygun olmadığına yönelik ve nakliye girdisi birim fiyatına yükleme ve boşaltma sürelerinin dahil olduğuna dair bir açıklama yapmadıkları ve bu açıdan, açıklamalarının uygun olmadığına yönelik idare değerlendirmelerinin yerinde olmadığına ilişkin iddialarının" bu iş kalemi için de geçerli olduğu,

b) İhale dokümanı kapsamındaki hiçbir belgede katkı malzemesi olarak idarenin açıklamalara ilişkin değerlendirmede yer verdiği katkı malzemesinin (04.379/B08) rayicinin kullanılması gerektiğine dair bir düzenleme bulunmadığı, sadece katkı malzemesi kullanılmasının istenildiği, söz konusu rayicinin kullanılmasını istenmiş olması durumunda bunun idarece ihale dokümanında açıkça belirtilmiş olmasının gerektiği,

(04.379/B08)'in 2016 rayicinin 2,00 TL açıklamalarında kullandıkları katkı malzemesinin (04.379/A04) 2016 rayicinin ise 2,60 TL olduğu, analizlerde (04.379/A04) rayicinin kullanmalarının fiyat avantajı sağlamadığı, aksine fiyat artıcı etki oluşturduğu,

İş kalemi birim fiyat tarifinde yer alan "... ve benzeri her

türlü katkı (sıvı veya toz) malzemeleri ..." ifadesinin idarece gözden kaçırıldığı, birim fiyat tarifinde hangi katkı maddesinin kullanılacağına ilişkin açık bir atıf yapılmadığı, hem 04.379/A04 poz no'lu katkı maddesinin hem de 04.379/B08 katkı maddesinin ÇŞB rayiçlerinde hava sürükleyici katkı malzemesi olarak anıldığı,

c) İş kaleminin tarifinde agrega yıkanması ve beton altı hazırlanması imalatlarına karşılık olarak iş kalemi analizinde sulama ve bakım işleri karşılığı olarak yer verildiği,

İş kalemi analizinde yardımcı fiyat olarak DSİ'nin B.16-513 poz no'lu birim fiyatını kullandıkları, söz konu birim fiyatı oluşturan alt analizlerden gelen "inşaat yerindeki yükleme, yatay ve düşey taşıma boşaltma ve eski beton yüzünün yeni döküm için hazırlanması karşılığı" başlığı altındaki işlere karşılık olarak 01.501 poz no'lu düz işçi rayicinin kullanıldığından bahisle açıklamalarında bulunmadığının ifade edildiği, motopomp, mazot, işçilik ve diğer malzemeler bir bütün olarak B.16-513 poz no'lu birim fiyat analizi ve alt analizlerinde var olduğu dolayısıyla idarenin açıklamayı uygun bulmama gerekçelerinin yerinde olmadığı,

d) Açıklama kapsamında YFA-003 poz no'lu yardımcı analizi sundukları, 03.593 poz no'lu bir analizin ÇŞB'nin analizleri arasında var olup olmamasının YFA-003 poz no'lu analizi geçersiz kılmayacağı,

e) İhale dokümanındaki ön yüzü beton kaplı kaya dolgu Teknik Şartnamesinde kayar kalıp hakkında hiçbir düzenlemenin bulunmadığı, birim fiyat tarifinde kayar kalıp kullanılmasından bahsedildiği, ancak kullanılacak kayar kalıp hakkında hiçbir teknik şart ve özellik ayrıntısına yer verilmediği, bu nedenle iş kaleminin kayar kalıp marifetiyle gerçekleştirileceğinin anlaşıldığı, ÇŞB'nin yayımlamış olduğu rayiçler arasında 03.062/3 poz no'lu kayar kalıp dışında bir kayar kalıp rayicinin bulunmadığı, dolayısıyla açıklama kapsamında 03.062/3 poz no'lu kayar kalıp rayicinin

kullanılmasının uygun olduğu,

5) İB-27 iş kalemi

a) Açıklamada B.07D/1 poz no'lu fiyata ait analizin kullanmalarındaki amacın, anılan poz analizinin formatına uygun bir analiz yapıldığını ifade etmek olduğu, analizlerde kullanılan katsayılara (nakliye formülündeki kat sayılara) yönelik bir açıklama veya belgelendirme yapılmasının zorunlu olduğuna dair Tebliğ'in 45'inci maddesinde bir düzenleme bulunmadığı, idarenin "fiyat analizinden yararlanmak" konusu ile "fiyatı kullanmak" konularını birbirine karıştırdığı,

6) İB-29 iş kalemi

a) Açıklamada B.07D/2 poz no'lu fiyata ait analizin kullanmalarındaki amacın, anılan poz analizinin formatına uygun bir analiz yapıldığını ifade etmek olduğu, analizlerde kullanılan katsayılara (nakliye formülündeki kat sayılara) yönelik bir açıklama veya belgelendirme yapılmasının zorunlu olduğuna dair Tebliğ'in 45'inci maddesinde bir düzenleme bulunmadığı, idarenin "fiyat analizinden yararlanmak" konusu ile "fiyatı kullanmak" konularını birbirine karıştırdığı,

b) Öngördükleri girdi miktarlarına (demir işçiliği miktarına) ilişkin açıklayıcı bilgi ve belgenin sunulmasını zorunlu kılan bir mevzuat düzenlemesinin bulunmadığı, yapılan değerlendirmenin hangi mevzuat düzenlemesine aykırı olduğunun belirtilmediği, bu durumun Tebliğ'in 45.1.16'ncı maddesine aykırı olduğu dolayısıyla idarenin açıklamayı uygun bulmama gerekçelerinin yerinde olmadığı,

7) İB- 30 iş kalemi

a) 1'inci iddiasının (a) ve (d) maddelerinde dile getirdikleri "sundukları analizin, analiz formatına uygun olmadığına yönelik ve nakliye girdisi birim fiyatına yükleme ve boşaltma sürelerinin dahil olduğuna dair bir açıklama yapmadıkları ve bu açıdan, açıklamalarının uygun olmadığına yönelik idare

değerlendirmelerinin yerinde olmadığına ilişkin iddialarının” bu iş kalemi için de geçerli olduğu,

b) Analiz girdilerine ait fiyatlarda yanlışlık olmadığı, taşıma mesafesi 1000 m yerine sehven 6429 m olarak yazıldığı, sandık kazısının esas yol kazısına başlamadan önce yol kazısı yapılacak alan üzerindeki nebati toprak, ağaç kökleri vb. sıyrılarak temizlenmesi işlemi olduğu, birim fiyat tarifinde yer alan “ ... nebati toprağın, köklerinin ve organik maddelerinin sıyrılması ...” ifadesinin sandık kazısı imalatının olduğunu gösterdiği, tarifte sandık kazısının taşınmasından bahsedilmediği, dolayısıyla tecrübelerine dayanarak sandık kazısına analizlerinde yer verdikleri, bu durumun analiz fiyatının düşürmeyeceği artıracığı, yani kendileri açısından avantajlı koşulun oluşmayacağı, analiz fiyatının düzeltilmesine gerek olmadığı,

8) İB-35 iş kalemi

Genel olarak açıklamalarının uygun görülmemesi gerekçelerinin hangi mevzuat düzenlemesine aykırı olduğunun belirtilmediği, bu durumun Tebliğ’in 45.1.16’ncı maddesine aykırı olduğu,

Tebliğ’in 45’inci maddesinde analizde yer alan girdilerin miktarlarının nasıl belirlendiğine dair bilgi ve belgelerin açıklama kapsamında sunulmasının zorunlu olduğunu düzenlenmediğinden bahisle açıklamalarına yönelik idarece yapılan değerlendirmenin yerinde olmadığı iddialarına yer verilmiştir.

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede 01.06.2017 tarihinde idareye şikâyet başvurusunda bulunulduğu, idarenin 06.06.2017 tarihli işlemi ile şikâyeti uygun bulmadığı, idarenin kararının 07.06.2017 tarihinde başvuru sahibine bildirildiği ve 15.06.2017 tarihinde Kurum kayıtlarına alınan özet halinde “ihale dokümanı kapsamında sadece girdi cinslerinin belirlendiği,

analiz girdileri ile miktarlarının ve tutarlarının belirtilmediği analiz formatının yer aldığı, ancak aşırı düşük teklif açıklama isteme yazısı ekinde açıklama istenilen iş kalemlerinin her biri için analiz girdileri ile miktarlarının yer aldığı analiz formatlarının bulunduğu, bahse konu yazıda tekliflerinin Kamu İhale Tebliği'nin 45'inci maddesinde düzenlenen usule göre açıklanmasının istenildiği, söz konusu yazı ekinde verilen analiz formatlarının DSİ Barajlar ve Hes Dairesi Başkanlığınca her yıl yayımlanan birim fiyatlarla uyumlu ve birden fazla iş kalemini ihtiva eden paçal iş kalemlerine ilişkin olduğu, Tebliğ'in 45.1.4'üncü maddesinde yapılan açıklama gereğince paçal iş kalemlerine ilişkin analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında verilmesi gerektiği, aşırı düşük teklif açıklama isteme yazısı ekinde verilen paçal iş kalemlerine ilişkin analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında verilmemiş olması Tebliğin anılan düzenlemesine aykırı olduğundan açıklama isteme yazısı ekinde verilen analiz formatlarının ihalenin gelinen aşamasında ancak örnek mahiyetinde olabileceğini düşündükleri, bu nedenle Tebliğ'in 45.1.3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde yapılan açıklama gereğince aşırı düşük teklif açıklamalarını ihale dokümanında verilen analiz formatını dikkate alarak hazırladıkları, ihale dokümanında yer alan analiz formatını dikkate alarak aşırı düşük teklif açıklama sunmalarının mevzuata aykırı olmadığı fakat aşırı düşük teklif açıklamalarının idarece değerlendirilmesi sırasında sundukları analizlerin açıklama isteme yazısı ekinde verilen analiz formatlarına uygun olmadığı gerekçesiyle uygun bulunmaması yönünde yapılacak bir değerlendirme nedeniyle kendilerinin hak kaybı ve zarara uğrama ihtimalinin bulunduğu, var olan bu ihtimalin giderilmesi gerektiği" iddialarının yer aldığı dilekçe ile başvuru sahibi tarafından dilekçesi ile başvuru sahibi tarafından itirazın şikâyet başvurusunda bulunulduğu, söz konusu başvuru üzerine alınan 06.07.2017 tarihli ve 2017/UY.II-1841 sayılı Kurul kararı ile "Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına ilişkin olarak ihale işlem dosyasında yer alan belgeler arasındaki söz konusu iş kalemlerine ait analizlere

bakıldığında açıklama istenilen iş kalemlerinin paçal iş kalemi olduğu anlaşılmıştır. Aktarılan Tebliğ açıklaması gereğince açıklama istenilen paçal iş kalemlerine ilişkin analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında istekli olabileceklere verilmesinin esas olduğu anlaşılmakta ise de ihale dokümanı kapsamında verilmesi gereken analiz formatlarının, başvuru sahibince tebellüğ edilen aşırı düşük teklif açıklama isteme yazısı ekinde verilmiş olduğu ve bahse konu analiz formatları dikkate alınarak aşırı düşük teklif açıklama yapılmasının mümkün olduğu, kaldı ki ihale dokümanı kapsamında açıklama istenilecek iş kalemlerine ait analiz formatı verilmesindeki maksadın teklifi sınır değer altında kalan isteklilerin söz konusu iş kalemlerine ilişkin öngördükleri teklif bedelini açıklamaları sırasında kullanabilmelerini sağlamak olduğu dikkate alındığında paçal iş kalemlerine ilişkin analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında değil de açıklama isteme yazısı ekinde verilmiş olmasının sınır değer altında teklif sunan isteklilerin aşırı düşük teklif açıklaması sunabilmesi açısından esasa etkili olmadığı ve açıklama istenilen paçal iş kalemlerine ait analiz formatlarının açıklama isteme yazısının ekinde verilmesi ile anılan Tebliğ açıklamalarındaki maksadın hasıl olduğu anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle” itirazın şikâyet başvurusunun reddedildiği, başvuru sahibince anılan Kurul kararının iptali istemiyle açılan dava sonucunda Ankara 16. İdare Mahkemesi tarafından 27.11.2017 tarihli ve E:2017/2509, K:2017/3170 sayılı karar ile “davanın reddine” karar verildiği, anılan mahkeme kararı üzerine yapılan temyiz incelemesi sonucunda Danıştay Onüçüncü Dairesinin 21.06.2018 tarihli ve E:2018/502, K:2018/2055 sayılı kararı ile “... Sözlük anlamı ile “düzenli hâle koymak, düzen vermek, tanzim ve tertip etmek” olarak tanımlanan “düzenleme”, kamu hukukunda kural koyma ile eş anlamlıdır. Kural ise; sürekli, soyut, nesnel, genel (kişilik dışı) durumları belirleyen ve gösteren norm olarak tanımlanmaktadır. Yasama organının – yasama tasarrufları dışında, idare, Anayasa ve kanunlardan aldığı yetki ile, kural

koyma (düzenleme yapma) yetkisine sahiptir. “Kural işlemler” (ya da diğer adıyla “genel düzenleyici işlemler”), üst hukuk kurallarına uygun olarak hukuk düzenine yeni kural getiren ya da mevcut bir kuralı değiştiren veya kaldıran tek yanlı idarî işlemlerdir. Düzenleme yetkisini kullanarak tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge gibi genel düzenleyici işlemleri yapan idarenin bir işleminin düzenleyici nitelik taşıdığıının kabul edilebilmesi için, söz konusu işlemin sürekli, soyut, nesnel, genel durumları belirleyen ve gösteren hükümler içermesi, başka bir anlatımla, belirtilen nitelikte kurallar konulmuş olması zorunlu olup, bu genel düzenlemelerin üst hukuk kurallarına aykırı hükümler içermemesi gerekir.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, ilgili buldukları sektörde düzenleme ve denetleme görevi üstlenmekte olup, bu kuruluşların temel işlevi, toplumsal ve ekonomik hayatın temel hak ve özgüllükler ile yakından ilişkili alanlardaki kamusal ve özel kesim etkinliklerini, birtakım kurallar koyarak düzenlemek, konulan kurallara uyulup uyulmadığını izlemek ve denetlemektir. Kamu ihaleleriyle ilgili olarak düzenleme yapma yetkisine sahip olan davalı Kurum’un, 4734 sayılı Kanun’la kendisine tanınan bu yetkiyi dava konusu uyuşmazlığın çözümünde dikkate alınacak kuralları kabul etmek suretiyle kullandığı görülmektedir.

Nitekim, 4734 sayılı Kanun’un 38. maddesinde, teklifi diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre aşırı düşük olan isteklilerden aşırı düşük teklif açıklamasının istenileceği belirtildikten sonra; maddenin son fıkrasında yer alan hüküm ile, konuya ilişkin detaylı düzenlemeleri yapma yetkisinin Kurum’a verildiği ve ihale komisyonlarının Kurum tarafından yapılacak bu düzenlemeleri esas alacakları kurala bağlanmıştır. Kamu ihale Kurumu tarafından yapılan konuya ilişkin düzenlemeler, ihale sürecine katılan bütün taraflar (ihaleyi gerçekleştiren idare, istekli ve istekli olabilecekler) bakımından bağlayıcı olup ihale süreçlerine ilişkin öngörülebilirliği ve ihale işlemlerindeki

objektifliği sağlamaya hizmet etmektedir.

Bu kapsamda, anılan yetkiye dayalı olarak Kurum'ca hazırlanan Tebliğ'in 45.1.4. maddesinde, paçal ve özel iş kalemlerine ilişkin analiz girdileri ve miktarlarının gösterildiği analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında istekli olabileceklere verilmesinin öngörüldüğü; isteklilerin de tekliflerinin aşırı düşük olduğu tespit edilerek kendilerinden açıklama istenmesi durumunda, verilen bu formata göre açıklama yapması gerektiği, nihayet, idarece yapılacak değerlendirmelerde de söz konusu formatların esas alınması gerektiği; söz konusu düzenleme ile, paçal ve özel iş kalemlerine ilişkin aşırı düşük teklif açıklamalarında ihale sürecine katılan bütün taraflar açısından öngörülebilirliğin sağlandığı anlaşılmaktadır.

...

Aktarılan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, paçal ve özel iş kalemlerinin yer aldığı ihalelerde, bu iş kalemlerinde bulunan analiz girdileri ve miktarlarının gösterildiği analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında İstekli olabileceklere verilmesi gerektiği, isteklilerin de tekliflerinin aşırı düşük olduğu tespit edilerek kendilerinden açıklama istenmesi durumunda, verilen bu formata göre açıklama yapması gerektiği anlaşılmakta olup; "davacı tarafından aşırı düşük teklif açıklamaları hakkında idarece bir değerlendirme yapılmasını beklemeden" yapılan bu yöndeki başvurunun, davalı idare tarafından yukarıda aktarılan gerekçelerle reddedilmesinde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Öte yandan, istekli olabileceklere ihale dokümanı kapsamında herhangi bir analiz formatının verilmemesi ve ihale dokümanının da bu şekilde kesinleşmiş olması durumunda, teklifi sınır değerin altında kalan isteklilere gönderilen açıklama isteme yazılarında yeni analiz formatlarına yer verilerek, aşırı düşük teklif açıklamalarının verilen formata uygun olarak yapılmasının istenebileceği; ayrıca, ihale sürecinin devamında aşırı düşük teklif açıklamaları söz konusu

formata (aşırı düşük teklif sorgusunda gönderilen format) uygun bulunmaması sebebiyle teklifi değerlendirme dışı bırakılan istekliler tarafından, ihale dokümanı kapsamında analiz formatı verilmediği iddiasıyla yapılan itirazın şikâyet başvurularının ise, gelinen bu aşamada değerlendirmeye alınamayacağı açıktır. ..."gerekçesiyle teyiz isteminin kabulü ile Ankara 16. İdare Mahkemesinin 27.11.2017 tarihli ve E:2017/2509, K:2017/3170 sayılı kararının bozulmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verildiği görülmüştür.

Danıştay Onüçüncü Dairesinin aktarılan kararı gereğince Kurul tarafından alınan 08.08.2018 tarihli ve 2018/MK-282 sayılı karar ile "1-Kamu İhale Kurulunun 06.07.2017 tarihli ve 2017/UY.II-1841 sayılı kararının iptaline,

2- Danıştay Onüçüncü Dairesinin 21.06.2018 tarihli ve E:2018/502, K:2018/2055 sayılı kararında belirtilen gerekçeler doğrultusunda "Başvurunun reddine" karar verildiği görülmüştür.

Başvuru sahibi tarafından 08.08.2018 tarihli ve 2018/MK-282 sayılı Kurul kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle dava açıldığı görülmüştür. Ankara 11. İdare Mahkemesi tarafından görülen dava neticesinde alınan 14.11.2018 tarihli ve E:2018/1971 sayılı karar ile "... Uyuşmazlıkta; İznik Barajı Yapımı ihalesine ilişkin olarak 44 adet ihale dokümanı satın alındığı, 10.04.2017 tarihinde yapılan ihaleye aralarında davacı şirketin de olduğu 29 isteklinin katıldığı, ihale dokümanı kapsamında analiz formatının da yer aldığı, bu formatta sadece girdi cinslerinin belirlendiği analiz girdileri ile miktarlarının tutarlarının belirtilmediği, ihale dokümanına ilişkin bir itiraz olmadığı ve idare tarafından değişiklik mahiyetinde bir işlem tesis edilmediği böylelikle ihale dokümanı ve ekindeki analiz formatının kesinleştiği, dolayısı ile istekliler tarafından teklif verme aşamasında söz konusu analiz formatından da faydalanılabildiği buna karşın idare tarafından aşırı düşük teklif açıklama istemi ekinde isteklilere farklı analiz

formatı gönderildiği bu durumun ihalede fiyat tekliflerini doküman ile birlikte verilen (Ek-Y.2)'de yer alan örneğe uyan analiz formatını referans alarak oluşturan istekliler ile aşırı düşük teklif açıklamasını doküman ile birlikte verilmeyen paçal iş kalemlerine ilişkin analiz formatı üzerinden yapan istekliler arasında eşitsizliğe yol açabilecek olmasına karşın ihale dokümanı ekindeki analiz formatına uygun olarak aşırı düşük fiyat açıklamasını yapan davacının açıklamasının salt aşırı düşük fiyat açıklama istemi yazısı ekindeki analiz formatına uygun olmadığı gerekçesiyle değerlendirmeye alınmadığı ve yukarıda yer verilen Danıştay Kararının gerekçesinin de öncelikli olarak davacının aşırı düşük fiyat açıklaması hakkında bir değerlendirme yapmasına matuf olduğu görülmektedir.

Bu durumda; Kamu İhale Genel Tebliği'nin 45.1.4. maddesi gereği hazırlanıp ihale dokümanı ekinde yer alan ve isteklilerin teklif aşamasına ihale dokümanı ile birlikte edindiği analiz formatına uygun aşırı düşük fiyat açıklamasının, salt sonradan aşırı düşük fiyat açıklama istemi ekinde düzenlenen analiz formatına uygun olmadığı gerekçesiyle reddedilmesinde ve davacı şirketin itirazın şikayet başvurusunun reddi yolundaki Kurul kararında açıkça hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanunun 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına" karar verildiği görülmüştür. Söz konusu mahkeme kararından sonra "yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organlar ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceğinin" hükme bağlandığı Anayasa'nın 138'inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince Kurul tarafından "1- Kamu İhale Kurulunun 08.08.2018 tarihli ve 2018/MK-282 sayılı Kurul kararının iptaline,

2- Anılan Mahkeme kararında belirtilen gerekçeler doğrultusunda esasın yeniden incelenmesine geçilmesine” şeklinde karar verilen 09.01.2019 tarihli ve 2019/MK-6 sayılı karar gereğince başvuru sahibi istekli tarafından sunulan aşırı düşük teklif açıklamasının ihale dokümanında verilen analiz formatına göre de incelendiği ve Kurul tarafından alınan 06.02.2019 tarihli ve 2019/UY.II-199 sayılı kararda özet olarak, başvuru sahibinin aşırı düşük teklif açıklamalarının ihale dokümanında verilen format çerçevesinde incelendiği ve açıklamaların yeterli olmadığı sonucuna varılarak itirazın şikâyet başvurusunun reddedildiği anlaşılmıştır.

Diğer yandan başvuru sahibi tarafından 03.07.2017 tarihinde idareye şikâyet başvurusunda bulunulduğu, idarenin 11.07.2017 tarihli işlemi ile şikâyeti uygun bulmaması üzerine başvuru sahibince 21.07.2017 tarihinde Kurum kayıtlarına alınan ve özet halinde, “21.06.2017 tarihli ihale komisyonu kararına karşı 03.07.2017 tarihinde idareye yapmış oldukları şikâyet başvurusuna konu ettikleri iddiaların itirazın şikâyet başvurusunda da geçerli olması ve idareye yaptıkları şikâyet başvurusu dilekçesinin bir örneğine itirazın şikâyet başvurusu dilekçesinin ekinde yer vermeleri nedeniyle şikâyet başvurusuna konu edilen iddialarının tekrarına gerek görmediklerinden dolayı itirazın şikâyet dilekçesinde yer vermediklerinden bahisle,

a) 03.07.2017 tarihli idareye şikâyet başvurusuna konu ettikleri “aşırı düşük teklif açıklaması isteme yazısı ekinde yer alan paçal iş kalemlerine ait analiz formatlarının ihale dokümanı kapsamında verilmesi gerektiği hususu”na ilişkin olarak idarece verilen cevapta Kamu İhale Kurulu’nun 06.07.2017 tarihli ve 2017//UY.II-1841 sayılı kararına atıf yapılarak aynı iddia konusu hususta Kamu İhale Kurulunca başvurunun reddi kararının verildiği bu nedenle söz konusu iddiaya cevap verilmesinin gerekli görülmediğinin belirtildiği, dolayısıyla sözü edilen iddia konusu hususun

anılan Kurul kararı üzerinden müzakere edilmesi gerektiği, anılan Kurul kararının sonuç kısmında yapılan değerlendirmelerin yerinde olmadığı,

b) Yaptıkları aşırı düşük teklif açıklamalarının uygun olduğu iddiasına ilişkin olarak idarece verilen cevapta yer alan değerlendirmelerin mevzuata dayalı olmaktan uzak öznel varsayımlar üzerine kurulu olduğu çünkü ihale konusu işin deneyim sahibi oldukları baraj yapım işinin ötesinde özgünlüğe sahip bir iş olmadığı, ihale dokümanı kapsamında verilen analiz formatında sadece girdi cinsleri belirtildiğinden teklif ettikleri fiyatların analizlerinde kapasite ve verim açısından açıklama isteme yazısı ekinde idarece verilen formatlarda yer alan makine ve ekipmandan daha üstün özelliklere sahip makine ve ekipman tercih ettikleri, bu durumun idarece bilinmeyen açıklamaya muhtaç yeni teknik çözümler olmadığı, idarece açıklama talep edilen tüm girdiler için öngördükleri bedelin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan rayiçler olduğu, aşırı düşük teklif açıklamaları kapsamında bu rayiçleri liste halinde sundukları Tebliğ'in 45.1.6'ncı maddesi uyarınca söz konusu rayiçler için belge sunmalarına gerek olmadığı, Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesinde açıklama kapsamında sunulabilecek olan belgelerin fiyat unsurlarına ilişkin olduğu, analiz girdileri ve girdi miktarlarının bilgi ve belgeyle açıklanması gerektiğini ifade eden bir hüküm bulunmadığı, bu bağlamda idarenin şikayete vermiş olduğu cevapta yer alan gerek idarece verilen analiz girdilerine ait tutarların gerekse idarece verilen analiz girdileri dışında isteklilerin kendilerince belirlenen girdilere ait tutarların teknik gerekçelerinin Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesi gereğince belgelerle açıklanması gerektiği yönündeki değerlendirmelerin yerinde olmadığı" iddialarının yer aldığı dilekçe ile ikinci kez yapılan itirazın şikayet başvurusunda bulunulduğu, söz konusu başvurunun incelenmesi sonucunda Kurul tarafından alınan 09.08.2017 tarihli ve 2017/UY.II-2181 sayılı kararda özet olarak, başvuru sahibi tarafından sunulan aşırı düşük teklif

açıklamasının açıklama isteme yazısı ekinde yer alan detaylı analiz formlarına uygun olmadığı ve idarenin bu yönde yaptığı değerlendirmelerin yerinde olduğu sonucuna varılarak itirazın şikayet başvurusunun reddedildiği anlaşılmıştır.

09.08.2017 tarihli ve 2017/UY.II-2181 sayılı Kurul kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, Ankara 1. İdare Mahkemesinin 30.04.2018 tarihli ve E:2017/2793, K:2018/909 sayılı kararı ile "davanın reddine" karar verildiği, söz konusu mahkeme kararına yönelik temyiz incelemesi sonucunda alınan Danıştay Onüçüncü Dairesinin 23.10.2018 tarihli E:2018/2765, K:2018/2962 sayılı kararı gereğince Kurul tarafından alınan 13.03.2019 tarihli ve 2019/MK-101 sayılı karar ile "1- Kamu İhale Kurulunun 09.08.2017 tarihli ve 2017/UY.II-2181 sayılı kararının iptaline,

2- Aktarılan mahkeme kararındaki gerekçeyle mevzuata uygun bir aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmasını teminen ihaleyi yapan idare tarafından açıklama istenilen iş kalemlerine ilişkin analiz girdi ve miktarlarının gösterildiği detaylı analiz formatlarının davacı Tisan İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi'ne gönderilerek yeniden aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmasına,

3- Kamu İhale Kurulunun 06.02.2019 tarihli ve 2019/UY.II-199 sayılı kararının iptaline," karar verildiği görülmüştür.

Başvuru sahibi tarafından 13.03.2019 tarihli ve 2019/MK-101 sayılı Kurul kararının iptali istemiyle açılan davada, Ankara 4. İdare Mahkemesinin 05.07.2019 tarihli E:2019/781, K:2019/1397 sayılı kararı ile "dava konusu işlemin iptaline" karar verildiği, söz konusu mahkeme kararı gereğince alınan 08.08.2019 tarihli ve 2019/MK-253 sayılı Kurul kararı ile "1- Kamu İhale Kurulunun 13.03.2019 tarihli ve 2019/MK-101 sayılı kararının "Aktarılan mahkeme kararındaki gerekçeyle mevzuata uygun bir aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmasını teminen ihaleyi yapan idare tarafından açıklama istenilen iş

kalemlerine ilişkin analiz girdi ve miktarlarının gösterildiği detaylı analiz formatlarının davacı Tisan İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi'ne gönderilerek yeniden aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmasına" yönelik bölümünün iptaline,

2- Anılan mahkeme kararında yer alan "... uyuşmazlığa konu ihale sürecinin, anılan Danıştay kararlarında yer alan gerekçeler doğrultusunda, yani, mevzuata uygun bir aşırı düşük teklif sorgulaması yapılması suretiyle tamamlanması gerekmektedir." gerekçesi doğrultusunda idare tarafından mevzuata uygun olarak yeniden aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmasına" karar verildiği görülmüştür.

08.08.2019 tarihli ve 2019/MK-253 sayılı Kurul kararı gereğince 06.09.2019 tarihli ve 821 sayılı yazı ile idarece başvuru sahibi istekliden aşırı düşük teklif açıklamasının istenildiği, 13.09.2019 tarihinde başvuru sahibi tarafından aşırı düşük teklif açıklamasının sunulduğu, sunulan açıklamaların idarece incelenmesi neticesinde uygun bulunmadığının belirtildiği 25.10.2019 tarihli ihale komisyonu kararının alındığı, anılan ihale komisyonu kararına yönelik olarak başvuru sahibinin 04.11.2019 tarihinde idareye şikâyet başvurusunda bulunduğu, idarenin 13.11.2019 tarihli işlemi ile şikâyeti uygun bulmadığı, idarenin kararının 13.11.2019 tarihinde başvuru sahibine bildirildiği görülmüş ve başvuru sahibinin 25.11.2019 tarihinde Kurum kayıtlarına alınan dilekçesi ile itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmuş ve esasın incelenmesine geçilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nu "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38'inci maddesinde "Madde 38- İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

Kurum, ihale konusu işin türü, niteliği ve yaklaşık maliyeti ile ihale edilme usulüne göre aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi amacıyla sınır değerler ve sorgulama kriterleri belirlemeye, ihalenin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin sonuçlandırılabilmesine, ayrıca yaklaşık maliyeti 8 inci maddede öngörülen eşik değerlerin yarısına kadar olan hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinde sınır değerinin altında olan tekliflerin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin reddedilmesine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir. İhale komisyonu bu maddenin uygulanmasında Kurum tarafından yapılan düzenlemeleri esas alır." hükmü,

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Sınır değer ve aşırı düşük teklifler" başlıklı 60'ıncı maddesinde "(1) İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra Kurum tarafından belirlenen yöntemine göre sınır değeri hesaplar.

(2) Aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemlerine ilişkin olarak, ihale ilanı ve dokümanında belirtilmek kaydıyla, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralardaki koşullar çerçevesinde aşağıdaki seçeneklerden bir tanesi

kullanılır.

a) Sınır değerin altında olan teklifler ihale komisyonunca aşırı düşük teklif olarak tespit edilir ve bu teklif sahiplerinden Kurum tarafından belirlenen kriterlere göre teklifte önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili ayrıntılar yazılı olarak istenir. İhale komisyonu;

1) Yapım yönteminin ekonomik olması,

2) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

3) Teklif edilen işin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

...

(3) Yaklaşık maliyeti Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerin üçte birine eşit veya bu değerin üzerinde olan ihalelerde, ikinci fıkranın (a) bendinin kullanılması zorunludur ..." hükmü yer almaktadır.

Aşırı düşük teklif açıklaması istenilmesinin öngörüldüğü yapım işleri ihalelerinde idarelerce dikkat edilmesi gereken usul ve esaslar ile teklif bedelinin aşırı düşük olduğu tespit edilen isteklilerin, yapacakları açıklamada uyacakları usul ve esaslara Kamu İhale Genel Tebliği'nin 45'inci maddesinde yer verilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Sınır değer tespiti ve aşırı düşük teklifler" başlıklı 45'inci maddesinde "45.1.3. İsteklilerden teklifleri kapsamında analiz ve hesap cetveli sunmaları istenmeyecektir. Analizler ve hesap cetveli, Kanunun 38 inci maddesi uyarınca teklif fiyatı aşırı düşük olarak tespit edilen isteklilerin tekliflerinin önemli bileşenleri

ile ilgili ayrıntıların belirlenmesi amacıyla, sadece aşırı düşük teklif sahibi isteklilerden istenecektir. Bu çerçevede; teklif fiyatının aşırı düşük olduğu tespit edilen istekliler tekliflerinde önemli olduğu tespit edilen bileşenlerine ilişkin olarak yapacakları açıklama kapsamında; ...

b) Teklif birim fiyatlı işlerde; açıklama istenen iş kalemlerinin birim fiyatlarına ilişkin olarak ihale dokümanında verilen analiz formatına uygun analizleri ...

sunacaklardır. Sorgulamaya konu edilmeyen iş kalemleri/grupları için analiz sunulması istenmeyecektir.

...

45.1.4. İdare tarafından ihale dokümanı kapsamında;

a) Teklif birim fiyatlı işlerde; her bir iş kaleminin yapım şartlarına, tarif ve içeriğine göre analizde yer almasını istediği "malzeme, işçilik, makine ve diğerleri (varsa; nakliyeler, inşaat yerindeki yükleme, boşaltma, yatay ve düşey taşımalar, zamlar vb.)" sadece girdi cinslerinin belirlendiği, analiz girdileri ile miktarlarının ve tutarlarının belirtilmediği,

...

(Ek-Y.2)'de yer alan örneğe uygun analiz formatının isteklilere verilmesi, isteklilerin de tekliflerinin aşırı düşük olarak tespit edilerek kendilerinden açıklama istenmesi durumunda, yapacakları açıklamada sunacakları analizlerin verilen bu formata uygun olması gerekmektedir.

İdare tarafından bütün iş kalemleri/iş grupları için tek bir analiz formatı düzenlenebileceği gibi, iş kalemleri/iş gruplarının yapım şartlarına göre birden fazla analiz formatı da düzenlenebilir. Ancak bu durumda, idare ihale dokümanında hangi analiz formatının hangi iş kalemleri/iş grupları için kullanılacağını belirtmek zorundadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca yayımlanmış birim fiyatlar ile uyumlu olmayan iş kalemleri (özel iş kalemleri) ile idarelerce tasarlanan ve birden fazla iş kalemini ihtiva eden iş kalemleri (paçal iş kalemi) için bu iş kalemlerinde bulunan analiz girdileri ve miktarlarının gösterildiği analiz formatlarının, ihale dokümanı kapsamında istekli olabileceklere verilmesi gerekmektedir. Ancak idarece niteliği gereği analiz formatı hazırlanamayan iş kalemlerine ilişkin isteklilerin açıklamaları kapsamında analiz sunmalarına gerek olmayıp, anılan iş kalemlerine ilişkin açıklamalar 45.1.13 maddesi uyarınca yapılabilir.

45.1.5. İsteklilerin iş kalemleri/iş grupları için kamu kurum ve kuruluşlarınca yayımlanmış cari yıl birim fiyatları veya bu fiyatlardan daha yüksek fiyatları teklif etmeleri ve söz konusu iş kalemleri/grupları için; hangi kamu kurum ve kuruluşunun birim fiyatını kullandıklarını, birim fiyat poz numarasını da yazmak suretiyle liste halinde belirterek açıklamaları kapsamında sunmaları durumunda analiz düzenlemeleri zorunlu değildir. Bu kapsamda; isteklilerin, kamu kurum ve kuruluşlarınca yayımlanmış “kar ve genel gider içermeyen birim fiyatların” üzerine, kendi belirledikleri “kar ve genel gideri” ilave ederek birim fiyatlarını oluşturmaları durumunda da; hangi kamu kurum ve kuruluşunun “kar ve genel gider hariç birim fiyatını” kullandıklarını ve kendi belirledikleri “kar ve genel gider” tutarını yazmak suretiyle liste halinde belirterek açıklamaları kapsamında sunmaları halinde de, söz konusu iş kalemleri/iş grupları için analiz düzenlemeleri zorunlu değildir. Bu kapsamda isteklilerin analiz düzenlemeleri zorunlu olmayan söz konusu iş kalemleri/grupları için 45.1.13 maddesinde belirtilen belgeleri sunmalarına da gerek bulunmamaktadır.

...

İş kalemleri/grupları için, kamu kurum ve kuruluşlarınca yayımlanmış birim fiyatlar esas alınarak teklif sunulmuş olmakla birlikte; yukarıda belirtildiği şekliyle liste halinde

belirtilmemesi durumunda, söz konusu iş kalemleri/grupları için analiz sunulması zorunludur.

İlan veya davet tarihinde cari yıl birim fiyatın yayımlanmamış olması durumunda, istekli tarafından önceki yılın yayımlanmış birim fiyatları kullanılabilir.

45.1.6. Analizler ile yardımcı ve/veya alt analizlerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenerek yayımlanmış rayiçleri kullanan ve söz konusu rayiçleri poz numaralarını da belirtmek suretiyle liste halinde sunan isteklilerin, söz konusu rayiçlere ilişkin olarak 45.1.13 maddesinde belirtilen belgeleri sunmalarına gerek bulunmamaktadır.

45.1.7. İstekliler tarafından, inşaat iş kalemleri/iş grupları dışında yer alan sıhhi tesisat, kalorifer tesisatı, müşterek tesisat, havalandırma, brülör, asansör, elektrik tesisatı vb. iş kalemleri/iş gruplarına ait analiz sunulması yerine bu iş kalemi/iş gruplarına ait malzeme ve montaj bedelini ayrı ayrı gösterecek şekilde açıklama yapılması kabul edilecektir.

45.1.8. Aşırı düşük teklifine ilişkin olarak yaptığı açıklamada sunduğu analizler, ihale dokümanı kapsamındaki analiz formatına, birim fiyat tariflerine, idarece tanımlanan yapım şartlarına veya teknik şartnameye uygun olmayan, analiz fiyat tutarları teklif fiyatların üzerinde olan isteklilere ait teklifler reddedilecektir. Analizler üzerinde yapılan incelemede; çarpım ve toplamlarda hesaplama hatası bulunması durumunda, analiz girdilerine ait fiyatlar esas alınarak, hesaplama hatası ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilir. Bu şekilde düzeltilmiş analiz fiyatı, teklif fiyatın üzerinde olan isteklilerin teklifleri reddedilir.

45.1.9. İş kalemleri/gruplarına ait analizler ile yardımcı ve/veya alt analizlerde yer alan işçilik fiyatları ihale tarihinde yürürlükte olan saatlik asgari ücretin altında olamaz.

45.1.10. İhale komisyonu, sınır değer altındaki tekliflerin

önemli bileşenlerini;

a) Yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve yapım işinin yerine getirilmesinde kullanılacak avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen yapım işinin özgünlüğü,

gibi hususlarda istekliler tarafından yapılan yazılı açıklamaları da dikkate almak suretiyle değerlendirir ve ihaleyi sonuçlandırır.

45.1.11. Yapım yönteminin ekonomik olması hususunda bir açıklamada bulunulması durumunda; kullanılan yapım yöntemi ve teknolojisinin sağlayacağı maliyet avantajının açıklanması gereklidir.

45.1.12. Seçilen teknik çözümler, yapım işinin yerine getirilmesinde kullanılacak avantajlı koşullar veya yapım işinin özgünlüğü hususunda bir açıklamada bulunulması durumunda; belirtilen çözüm, avantajlı koşul ve özgünlük sayesinde elde edilen maliyet avantajı açıklanmalıdır.

45.1.13. Teklifi aşırı düşük bulunan isteklilerin, tekliflerinde önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili olarak 4734 sayılı Kanunun 38 inci maddesi uyarınca yapacakları açıklamada, sorgulamaya konu iş kalemlerine/gruplarına ilişkin analizler ile bu analizlere dayanak teşkil eden bilgi ve belgeleri sunmaları gerekmektedir.

İsteklilerin analizlerine dayanak teşkil eden bilgi ve belgeler;

a. Üçüncü kişilerden alınan fiyat teklifleri,

b. Çimento ve demir ürünleri için ilan edilmiş üretici fiyat tarifeleri,

c. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan mal ve hizmetlere ilişkin ilan edilmiş fiyat tarifeleri veya bunlardan alınmış fiyat teklifleri,

ç. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ilgili mal veya hizmetlere ilişkin ilan edilen asgari fiyatlar,

d. Ürettiği, aldığı veya sattığı mallara ilişkin maliyet/satış tutarı tespit tutanakları,

e. Stoğunda bulunan mallara ilişkin stok tespit tutanakları,

f. İdarece istenmesi durumunda yardımcı analizler v.b. dir.

İstekliler tekliflerine ilişkin olarak yukarıda sayılan belgelerden kendileri için uygun olanları açıklamaları kapsamında sunacaklardır.

Yukarıda sayılan bilgi ve belgelerden herhangi biri ile açıklama yapılmasının fiilen mümkün olmadığının anlaşıldığı durumlarda, istekliler tarafından gerekçesi belirtilmek suretiyle ilgili mevzuatına göre son 12 ay içinde düzenlenen açıklamaya elverişli diğer bilgi ve belgeler kullanılarak da açıklama yapılabilir (Örnek: Yurt dışından ithal edilen mallara ilişkin olarak gümrük giriş beyannamesi kullanılarak açıklama yapılabilir). Yüklenicinin dışında üçüncü kişilerce inşaat mahalli dışında imal edilen ve esaslı başka bir işçilik veya malzeme katkısı yapılmaksızın yapıya monte edilen iş kalemlerinin üçüncü kişilerden alınan fiyat teklifleri ile açıklanması durumunda, bu iş kalemlerine ilişkin analiz sunulması zorunlu değildir. Ayrıca, istekliler tarafından teklif kapsamındaki harita, kadastro ve proje işlerine ilişkin yapılacak açıklamalarda üçüncü kişilerden alınan fiyat tekliflerinin sunulması yeterlidir.

45.1.13.1. Teklifi oluşturan maliyet bileşenlerine ilişkin üçüncü kişilerden fiyat teklifi alınması durumunda, öncelikli olarak fiyat teklifini veren kişiyle tam tasdik sözleşmesi yapan veya beyannamelerini imzalamaya yetkili olan meslek

mensubu tarafından ilgisine göre teklife konu mal veya hizmet için maliyet tespit tutanağı (Ek-0.5) veya satış tutarı tespit tutanağı (Ek-0.6) düzenlenecektir. Tutanaklar fiyat teklifinin dayanağı olarak düzenlenecek olup, meslek mensubu tarafından muhafaza edilecek ve fiyat teklifinin ekinde idareye verilmeyecektir. Ancak idare veya Kurum tarafından gerekli görülmesi halinde bu tutanaklar meslek mensubundan istenebilecektir.

Maliyet tespit tutanağı dayanak alınarak fiyat teklifi sunulabilmesi için, fiyat teklifinin mamul/mala ilişkin olması halinde mamul/malın birim fiyatının, tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim maliyetin altında olmaması; fiyat teklifinin hizmete ilişkin olması halinde ise bu hizmetin birim fiyatının, tutanakta tespit edilen toplam birim maliyetin altında olmaması, bu tespitin (Ek-0.5) formunda yapılması, fiyat teklifi üzerine meslek mensubu tarafından "Bu fiyat teklifindeki birim fiyatın, mükellefin yasal defter ve belgelerine göre tarafımca düzenlenerek onaylanan (.../.../...) tarih ve (...) sayılı maliyet tespit tutanağındaki ortalama/toplam birim maliyet tutarının altında olmadığını beyan ederim." ibaresinin yazılarak imzalanması ve iletişim bilgileri de belirtilmek suretiyle kaşelenmesi/mühürlenmesi gerekmektedir.

Satış tutarı tespit tutanağı dayanak alınarak fiyat teklifi sunulabilmesi için teklif edilen birim fiyatın, ilgili tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim satış tutarının % 80'inin altında olmaması, bu tespitin (Ek-0.6) formunda yapılması, fiyat teklifi üzerine meslek mensubu tarafından "Bu fiyat teklifindeki birim fiyatın, mükellefin yasal defter ve belgelerine göre tarafımca düzenlenerek onaylanan (.../.../...) tarih ve (...) sayılı satış tutarı tespit tutanağındaki ağırlıklı ortalama birim satış tutarının % 80'inin altında olmadığını beyan ederim." ibaresinin yazılarak imzalanması ve iletişim bilgileri de belirtilmek suretiyle kaşelenmesi/mühürlenmesi gerekmektedir.

Üçüncü kişilerden alınan fiyat tekliflerinin teklife konu alanda faaliyet gösterenlerden alınması gerekmekte olup, bu belgelerin ihale tarihinden önce düzenlenmiş olması zorunlu değildir.

Kaşeleme işlemi 8.4 üncü maddede belirtilen özel kaşe kullanılmak suretiyle yapılabileceği gibi, bu kaşe dışında meslek mensubuna ilişkin bilgileri içeren kaşe kullanılmak suretiyle de yapılabilir.

45.1.13.3. İsteklinin teklifine konu çimento veya demir ürünlerine ilişkin açıklamalarında çimento veya demir ürünleri üreticisinin ilan edilmiş fiyat tarifelerini kullanması halinde, sadece ilan/davet ile ihale tarihi arasında (ihale tarihi hariç) geçerli olan bir tarifeyi gösterir belgeyi sunması yeterlidir.

45.1.13.4. İsteklinin, kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan mal ve hizmetlere ilişkin ilan edilen fiyat tarifelerinde belirtilen fiyatları kullanması halinde, sadece ilan/davet ile ihale tarihi arasında (ihale tarihi hariç) geçerli olan bir tarifeyi gösterir belgeyi sunması yeterlidir. (Örnek: Orman Genel Müdürlüğüne bağlı işletmeler tarafından satılan ürünlere ilişkin ilan edilmiş fiyatlar vb.)

45.1.13.4.1. İsteklinin, kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan mal ve hizmetlere ilişkin fiyat tekliflerini kullanması halinde, sadece ilan/davet ile ihale tarihi arasında (ihale tarihi hariç) düzenlenmiş fiyat teklifini sunması yeterlidir. (Örnek: Karayolları Genel Müdürlüğü, İl Özel İdareleri, Belediyeler vb.nin sattıkları kum, çakıl, kırmataş vb. mallara ilişkin verdikleri fiyat teklifleri.)

45.1.13.5 İstekli tarafından açıklaması yapılacak girdinin fiyatı, kamu kurum ve kuruluşlarınca ilan edilen ilgili mala ilişkin asgari fiyatlara uygun olması halinde, sadece ilan/davet ile ihale tarihi arasında (ihale tarihi hariç) geçerli olan asgari fiyatın belgelendirilmesi suretiyle

açıklama yapılması yeterlidir.

45.1.13.6. Teklifi oluşturan maliyet bileşenlerine ilişkin olarak isteklinin kendi ürettiği, aldığı veya sattığı mallara ait fiyatların kullanılması durumunda, istekliyle tam tasdik sözleşmesi yapan veya beyannamelerini imzalamaya yetkili olan meslek mensubu tarafından ilgisine göre teklife konu olan mal için düzenlenen maliyet/satış tutarı tespit tutanağı (EK.0.7) ile açıklama yapılabilir.

Maliyetler dayanak alınarak yapılan açıklamanın geçerli olabilmesi için teklif edilen birim fiyatın, ilgili tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim maliyetin altında olmaması ve isteklinin son veya bir önceki geçici vergi beyanname döneminde ihale konusu işte kullanılmasını öngördüğü mal miktarının en az yarısı kadar alım yapmış olması gerekir.

Satışlar dayanak alınarak yapılan açıklamanın geçerli olabilmesi için teklif edilen birim fiyatın, ilgili tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim satış tutarının % 80'inin altında olmaması ve malın ticaretinin isteklinin faaliyet alanında olması gerekir.

İsteklinin son veya bir önceki geçici vergi beyanname döneminde 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idarelere açıklama konusu mala ilişkin satış yapmış ve satılan malın idarece kabul edilmiş olması durumunda, maliyet/satış tutarı tespit tutanağı sunmasına gerek bulunmayıp, sadece söz konusu satışa ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, SM, YMM, SMMM ya da vergi dairesince onaylı suretleri ile de belgelendirme yapılabilecektir.

Kaşeleme işlemi 8.4 üncü maddede belirtilen özel kaşe kullanılmak suretiyle yapılabileceği gibi, bu kaşe dışında meslek mensubuna ilişkin bilgileri içeren kaşe kullanılmak suretiyle de yapılabilir.

45.1.13.7. İstekliler tarafından yapılan açıklamada; malın ihale tarihi itibarıyla stoklarda bulunduğu belirtilmesi

durumunda, stokta bulunan mala ilişkin “stok tespit tutanağı”nın (Ek-0.8) sunulması zorunludur. Stok tespit tutanağında ilgili malın ağırlıklı ortalama birim maliyeti gösterilecektir. İsteklilerce teklif edilen tutara ilişkin birim fiyatlar, stok tespit tutanağındaki ağırlıklı ortalama birim maliyetin altında olamaz. Ayrıca stoklarda olduğu belirtilen söz konusu malın miktarının, ihale konusu işte kullanılacağı belirtilen miktardan az olması halinde eksik kalan miktar için bu Tebliğdeki diğer açıklama yöntemlerine uygun olarak açıklama yapılması gereklidir.

45.1.13.8. İsteklinin ortağı olduğu tüzel kişiye ait işletmeden mal çekmesi veya satın alması durumunda söz konusu malın emsal bedeli ile değerlendirilmesi gereklidir. Emsal bedelinin tespitinde Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri esas alınır. Bu durumda, Vergi Usul Kanununa göre hesaplanan emsal bedeli gösteren ve istekliyle tam tasdik sözleşmesi yapan veya beyannamelerini imzalamaya yetkili olan meslek mensubu tarafından hazırlanarak imzalanan ve kaşelenen beyanın verilmesi yeterlidir.

Kaşeleme işlemi bu Tebliğin 8.4 maddesinde belirtilen özel kaşe kullanılmak suretiyle yapılabileceği gibi, bu kaşe dışında meslek mensubuna ilişkin bilgileri içeren kaşe kullanılmak suretiyle de yapılabilir.

45.1.13.9. İstekliler tarafından aşırı düşük teklif sorgulaması kapsamındaki mallara ilişkin olarak stok tespit tutanağı veya üçüncü kişilerden alınan fiyat teklifi yerine sadece alış faturası ile açıklamada bulunulması geçerli bir açıklama olarak kabul edilmeyecektir.

45.1.13.10. Meslek mensubu; üçüncü kişilerden alınan fiyat teklifi üzerindeki beyanın ve emsal bedel beyanı ile Ek-0.5, Ek-0.6, Ek-0.7 ve Ek-0.8 numaralı tutanaklardaki bilgilerin doğruluğundan sorumludur. Meslek mensubu ibaresinden Yeminli Mali Müşavirler veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler anlaşılır.

45.1.13.11. Ek-0.5, Ek-0.6, Ek-0.7 ve Ek-0.8 numaralı tutanakların son veya bir önceki geçici vergi beyanname dönemine ilişkin olarak düzenlenmesi zorunludur. Son veya bir önceki geçici vergi beyanname döneminin tespitinde; 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerine göre pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde ilk yazılı fiyat tekliflerinin alındığı tarih, diğer ihale usulleri ile yapılan ihalelerde ise ihale tarihi esas alınır.

Örneğin; 11.1.2014 tarihinde açık ihale usulü ile yapılan ihalede son geçici vergi beyanname dönemi "Ekim-Kasım-Aralık 2013", 15.7.2014 tarihinde açık ihale usulü ile yapılan ihalede son geçici vergi beyanname dönemi "Nisan-Mayıs-Haziran 2014" tür.

45.1.13.13. İşletme hesabına göre defter tutuluyor olması durumunda; yukarıda belirtilen tutanaklar, işletme hesabı defteri ve işletme hesap özeti kayıtlarına göre düzenlenecektir.

45.1.13.14. İstekliler tarafından akaryakıt girdisine ilişkin olarak EPDK tarafından il bazında günlük yayımlanan akaryakıt fiyatlarının % 90'ının altında sunulan açıklamalar geçerli kabul edilmeyecektir.

45.1.14. Aşırı düşük teklif sorgulaması sonucunda; (45.1.3 – 45.1.13) maddelerine uygun açıklamada bulunmayan, açıklamaları idarece tanımlanan yapım şartlarına uymayan veya teknik şartnameye aykırı hususlar içeren isteklilerin teklifleri gerekçeleri belirtilmek suretiyle reddedilecektir.

45.1.16. Aşırı düşük teklifine ilişkin olarak istenen sürede açıklama yapmasına rağmen teklifi reddedilen isteklilerin açıklamalarının yeterli görülmemesi nedenlerinin, sadece ilgili madde numaralarına atıf yapılmakla yetinilmeyerek hangi düzenlemeye aykırılık bulunduğu da belirtilmek suretiyle kesinleşen ihale kararının bildirilmesi zorunludur." açıklaması yer almaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri ve Tebliğ açıklamalarından teklifi aşırı düşük teklif olarak belirlenen isteklilerin tekliflerinin reddedilmeden önce idarece tekliflerinin açıklanmasının isteneceği, teklifi aşırı düşük bulunan isteklilerin, tekliflerinde önemli olduğu idarece tespit edilen bileşenler ile ilgili olarak 4734 sayılı Kanun'un 38'inci maddesi uyarınca yapacakları açıklamada, sorgulamaya konu iş kalemlerine/gruplarına ilişkin analizler ile bu analizlere dayanak teşkil eden bilgi ve belgeleri sunmaları gerektiği, isteklilerin analizlerine dayanak teşkil eden bilgi ve belgelerin ise Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesinde sayıldığı ve aşırı düşük teklif açıklama kapsamında sunulan analizlerin ihale dokümanında verilen analiz formatına uygun olması gerektiği, isteklilerce sunulan açıklamalara yönelik değerlendirilmenin idarelerce yapılacağı anlaşılmıştır.

Tebliğ düzenlemelerinde aşağıda sayılan hallerde aşırı düşük teklif açıklama kapsamında analiz sunulmasının zorunlu olmadığı kural olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede;

1- Kamu kurum ve kuruluşlarınca yayımlanmış cari yıl birim fiyatları veya bu fiyatlardan daha yüksek fiyatların teklif edilmesi ve açıklama kapsamında söz konusu iş kalemleri/grupları için; hangi kamu kurum ve kuruluşunun birim fiyatının kullanıldığı ve birim fiyat poz numarasını da yazmak suretiyle liste halinde belirtilmesi halinde,

2- İdarece niteliği gereği analiz formatı hazırlanamayan iş kalemlerine ilişkin tekliflerin açıklanması halinde,

3- İnşaat iş kalemleri/iş grupları dışında yer alan sıhhi tesisat, kalorifer tesisatı, müşterek tesisat, havalandırma, brülör, asansör, elektrik tesisatı vb. iş kalemleri/iş gruplarına ait analiz sunulması yerine bu iş kalemi/iş gruplarına ait malzeme ve montaj bedelini ayrı ayrı gösterecek şekilde açıklama yapılması halinde,

4- Üçüncü kişilerce inşaat mahalli dışında imal edilen ve

esaslı başka bir işçilik veya malzeme katkısı yapılmaksızın yapıya monte edilen iş kalemlerinin üçüncü kişilerden alınan fiyat teklifleri ile açıklanması halinde analiz sunulması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Ayrıca aşağıda sayılan hallerde analizlere dayanak teşkil eden Tebliğ'in 45.1.13'üncü maddesinde belirtilen bilgi ve belgeleri sunmalarına gerek bulunmadığının kural olarak düzenlendiği anlaşılmıştır.

1- İsteklilerce analiz sunulmasına gerek olmayan haller içerisinde sayılan yukarıdaki 1'inci maddedeki şekilde açıklama yapılması durumunda sözü edilen iş kalemleri/grupları için,

2- Analizler ile yardımcı ve/veya alt analizlerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenerek yayımlanmış rayiçleri kullanan ve söz konusu rayiçleri poz numaralarını da belirtmek suretiyle liste halinde sunan isteklilerin, bu rayiçlere ilişkin,

Öte yandan sunulan aşırı düşük teklif açıklamalarının, sunulan analizlerle birlikte yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve yapım işinin yerine getirilmesinde kullanılacak avantajlı koşullar, teklif edilen yapım işinin özgünlüğü gibi hususlarda istekliler tarafından yapılan yazılı açıklamaların da dikkate almak suretiyle ihale komisyonunca değerlendirmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Başvuruya konu ihaleye ait İdari Şartname'nin "sınır değer başlıklı 33'üncü maddesinde "33.1. İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra Kurum tarafından belirlenen yöntemle göre sınır değeri hesaplar.

33.2. Teklifi sınır değerinin altında kalan isteklilerden Kanunun 38 inci maddesine göre açıklama istenecektir. Bu kapsamda; ihale komisyonu sınır değerinin altında kalan teklifleri aşırı düşük teklif olarak tespit eder ve bu teklif sahiplerinden Kurum tarafından belirlenen kriterlere göre

teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister. İhale komisyonu;

a) Yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen işin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifi reddedilir. İhale komisyonunca reddedilmeyen teklifler, geçerli teklif olarak belirlenir. İhale üzerinde bırakılan isteklinin teklifinin sınır değerinin altında olması durumunda kesin teminat 40.2 maddesinde yer alan hüküm uyarınca hesaplanan tutar üzerinden alınır." düzenlemesi yer almaktadır.

Yapılan incelemede ihale dokümanı kapsamında verilen analiz formatının,

şeklinde olduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede 06.09.2019 tarihinden EKAP'tan tebliğ edilen yazı ile aşırı düşük teklif açıklamasının istenildiği, söz konusu yazıda özetle, İB-01, İB-03, İB-09, İB-14, İB-27, İB-29, İB-30 ve İB-35 poz no'lu iş kalemlerinin mevzuata uygun biçimde açıklanması ve belgelendirilmesi gerektiği ayrıca teklife ilişkin olarak; yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve yapım işinin yerine getirilmesinde kullanılacak avantajlı koşulların, yapım işinin özgünlüğü; hususlarında bilgi ve belgeye dayanan yazılı açıklamaların değerlendirileceği, açıklamaların 13.09.2019 tarihinde mesai bitimine kadar dayanak olan belgeleriyle birlikte idareye teslim edilmesi gerektiği, teslim edilmemesi halinde teklifin değerlendirme dışı bırakılacağına ifade edildiği görülmüştür.

Söz konusu yazıda Tebliğ'in 45.1.2.3'üncü maddesi gereğince belirtilmesi gereken açıklama istenilmeyecek analiz girdilerine yer verilmediği görülmüştür. Bu hususa ilişkin başvuru sahibi tarafından aşırı düşük teklif açıklamasının idareye sunulmasından sonra 16.09.2019 tarihinde şikayet başvurusunda bulunulduğu, anılan şikayet başvurusuna ilişkin anılan idarenin 25.09.2019 tarihli cevabî kararında ihale sürecinde kendilerinden daha önce gönderilen aşırı düşük teklif açıklama yazılarında açıklama istenilmeyecek analiz girdilerinin belirtilmiş olduğu, yaklaşık maliyete esas teşkil eden iş kalemlerinin analizlerinde yer alan girdiler ile açıklama istenilmeyecek analiz girdilerinin değişmesi ihtimalinin bulunmadığı ve bu durumun hukuka aykırılık teşkil etmeyeceğinin ifade edildiği görülmüştür.

Başvuru sahibi tarafından 13.09.2019 tarihinde aşırı düşük teklif açıklamasının idareye sunulduğu, 25.10.2019 tarihli ve 3 karar no'lu ihale komisyonu kararı ile başvuru sahibi tarafından yapılan açıklamanın yeterli görülmediği/mevzuata uygun olmadığı değerlendirilerek başvuru sahibinin teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı anlaşılmıştır.

25.10.2019 tarihli ve 3 karar no'lu ihale komisyonu kararında aşırı düşük teklif açıklamasına olarak "...İdarelerce Kurul kararlarının ivedilikle uygulanma zorunluluğu sebebiyle 06.09.2019 tarih ve 821 sayılı yazı ile Tisan İnş. ve San. A.Ş.'den açıklama istenilen iş kalemleri belirtilerek aşırı düşük teklif savunmalarını tekrar yapmaları ve belgelendirmeleri EKAP üzerinden bildirilmiştir.

TİSAN İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi 13.09.2019 tarihinde aşırı düşük teklif açıklamasını sunmuştur.

İhale dokümanında verilen genel analiz formatında; girdi cinsleri belirtilmiş, girdi ve girdi miktarları belirtilmemiş, girdi cinslerinin altında paragraf içerisinde iş kalemine ait birim fiyat tarifinde yer alan girdilerin ilgili girdi cinsi başlığı altında yer verilmesi gerektiği belirtilmiş, analiz

formatı dipnotunda ise iş kalemine ait birim fiyat tarifinde yer verilmeyen girdi cinsinin boş bırakılması gerektiği belirtilmiş, makine ekipman girdi cinsi başlığı altında yer verilecek girdiler ile nakliye bedeline ilişkin girdilerin yardımcı analizlerde belirtilmesi gerektiği ve malzeme temini ve montajını içeren iş kalemlerinin sadece malzeme ve montaj bedelini gösterecek şekilde açıklanması gerektiği ifade edilmiştir.

Aşırı düşük açıklama kapsamında gönderilen analiz formatları ise; ihale dokümanında verilen genel analiz formatında girdi cinslerinin altında yer alacak girdilerin yaklaşık maliyete uygun olarak temel girdilere (malzeme, makine bedelleri, işçilik ve taşımalar şeklinde) kadar ayrıştırılması suretiyle oluşturulan ve her bir iş kalemine ait analiz formatlarıdır.

Mahkeme ve KİK kararı doğrultusunda "...yeniden aşırı düşük teklif sorgulaması yapılması..." şeklindeki ifade ile TİSAN İnşaat ve Sanayi Anonim Şirketi'ne yeniden tanınan aşırı düşük teklif savunma hakkı doğrultusunda; ilk olarak 29.05.2017 tarihinde İdareye sunmuş olduğu ve ihale dokümanında verilen genel analiz formatına göre hazırladığını belirttiği aşırı düşük teklif açıklama dosyasında gerek komisyonumuz gerekse KİK tarafından tespit edilen eksik ve yanlışlıklar bazında istekli tarafından değişiklikler yapılarak yeni şekliyle açıklama sunulduğu görülmüştür.

TİSAN İnş. ve San. A.Ş.'nin 13.09.2019 tarihinde sunmuş olduğu aşırı düşük fiyat savunma dosyası incelendiğinde;

İB-01 poz nolu "Açıkta kazı yapılması" iş kalemi için; firmanın sunduğu analizde malzeme kısmının boş bırakıldığı, makine ekipman kısmında DSİ Barajlar ve HES Dairesi Başkanlığınca yayımlanan kazı işlerine ait birim fiyatların kullanıldığı, (B-15.301, B-15.306 ve B-15.310) işçilik kısmında ağaç kesimi, su çekme ve temizlik işleri karşılığı olarak bir miktar ve fiyat öngörüldüğü, diğerleri kısmında da nakliye karşılığı olarak damperli kamyonun 1 saatlik ücretinin

yer aldığı ve bu fiyata karşılık klaslara göre miktar ayrımı yapıldığı görülmüştür.

İhale dokümanında verilen genel analiz formatında girdi cinsleri belirtilmiş, girdi ve girdi miktarları belirtilmemiş, girdi cinslerinin altında paragraf içerisinde iş kalemine ait birim fiyat tarifinde yer alan girdilerin ilgili girdi cinsi başlığı altında yer verilmesi gerektiği belirtilmiş, analiz formatının dipnotunda ise iş kalemine ait birim fiyat tarifinde yer verilmeyen girdi cinsinin boş bırakılması gerektiği belirtilmiş, makine ekipman girdi cinsi başlığı altında yer verilecek girdiler ile nakliye bedeline ilişkin girdilerin yardımcı analizlerde belirtilmesi gerektiği ve malzeme temini ve montajını içeren iş kalemlerinin sadece malzeme ve montaj bedelini gösterecek şekilde açıklanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen hususlar doğrultusunda firmanın sunduğu analizin İhale dokümanında verilen genel analiz formatında yer alan malzeme, makine ekipman, işçilik ve diğerleri iş grubu başlıklarına uygun olarak sunulmadığı ve girdi cinsleri başlığı altlarında dipnotlardan bağımsız farklı girdi cinslerine ait verilerin kullanıldığı görülmüştür.

Firmanın kazı klaslarının tespitinde idarenin öngördüğü klas oranlarından farklı olarak düşük birim fiyatlı kazı klaslarının artırılarak ve yüksek birim fiyatlı kazı klaslarını azaltmak suretiyle avantaj sağlandığı,

Ağaç kesimi, su çekme ve temizlik işleri karşılığı olarak %5'lik bir oran öngörüldüğü görülse de belirlenen oranın sadece B-15.301, B-15.306 ve B-15.310 birim fiyatlarından gelen tutarların toplamı üzerinden gelen kısma uygulandığı, idare tarafından ise mezkur tutarın belirlenmesinde tüm girdilerden gelen toplam tutar üzerinden %5'lik bir oran belirlendiği dikkate alındığında aslında firmanın belirlediği oranın %5'in altında olduğu ve bu durumun firmaya avantaj sağladığı ve belirlediği bu avantajlı koşul ile ilgili

açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı, Firmanın sunduğu analizde kazı malzemeleri için depoya taşıma hesabı yaptığı ve bu hesap neticesinde saatlik iş miktarını 39,00 m³/saat olarak belirlediği görülmüştür. Firmanın formülde yükleme ve boşaltma için bir süre öngörmeyerek başka bir deyişle yükleme ve boşaltma için geçen süreleri sefer süresine eklemeyerek bir saat diliminde taşıyacağı malzeme miktarını artırmış olduğu ve bu durumdan dolayı analize nakliyeden dolayı yansıyan bedelin gerçeğinden düşük tespit edilerek avantaj sağlandığı,

İB-03 poz nolu “Barajlarda (3+3B+3C+K) Zon Dolguları Yapılması” iş kalemi için; İB-01 poz nolu “Açıkta kazı yapılması” iş kaleminde yer alan analizin İhale dokümanında verilen genel analiz formatına uymadığı ve taşıma hesabında yükleme ve boşaltma için geçen süreleri sefer süresine eklemeyerek saatte taşıyacağı malzeme miktarının artırımından kaynaklı kendisine avantaj sağladığı kusurlarının bu birim fiyatta da yer aldığı,

İstekli tarafından teşkil edilen YFA 002 poz nolu yardımcı analizde kaya kazılması baraj dolgusuna kullanılması için DSİ Barajlar ve HES Dairesinin B-15.312 analizinden yararlandığı savunma dosyasından anlaşılmaktadır. Mezkur pozun analizine bakıldığında dinamit, kapsül (elektrikli 2,5 m boyunda), kapsül (tavikli) ve kompresör girdilerinin miktarının herhangi bir bilgi ve belgeye dayanmadan kendisine avantaj sağlayacak şekilde düşürüldüğü ve bu yapılırken de yukarıda bahsi geçen girdilerin miktarlarını İdarenin aşırı düşük açıklama isteme yazısının ekinde verilen pasa ve kabarma karşılığı uygulanmış miktarlar alınarak tekrar analiz yapıp %15 pasa karşılığı ve %35 kabarma için dikkate alınan oranları ikinci kere uygulamak suretiyle kendine avantaj sağladığı,

Analizde B-15.301 toprak kazılması depoya konulması şeklinde sıyırma kazısı hesabı yaptığı ancak projelerde kaya ocağı için sıyırma kazısının öngörülmediği,

İB-09 poz nolu "Barajlarda Açıkta Her Beton Sınıfında Betonarme Betonu Yapılması" iş kalemi için; İB-01 poz nolu "Açıkta kazı yapılması" iş kaleminde yer alan analizin İhale dokümanında verilen genel analiz formatına uymadığı ve taşıma hesabında yükleme ve boşaltma için geçen süreleri sefer süresine eklemeyerek saatte taşıyacağı malzeme miktarının artırımından kaynaklı kendisine avantaj sağladığı kusurlarının bu birim fiyatta da yer aldığı,

Poz bünyesine giren katkı malzemesi için 04.379/A04 tesfiye, şap, sıva harcı için kullanılan rayicin kullanıldığı fakat İdare tarafından yaklaşık maliyet oluştururken 04.379/B08 beton katkı malzemeleri- hava sürükleyici malzemesinin kullanılmış olduğu, rayicinden ziyade teknik olarak katkı malzemelerinin birbirine muadil olduğu veya kullanım amacına dair açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

İdarenin yaklaşık maliyet hesabından farklı olarak firmanın analizinde yer alan kalıp miktarlarında firmanın kendisine avantaj sağlayacak farklılıklar olduğu, nerelerde hangi cins ve miktarlarda kalıpların kullanılacağına dair açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

İhale dokümanlarından olan birim fiyat tariflerinde Barajlarda Açıkta Her Beton Sınıfında Betonarme Betonu Yapılması birim fiyatının tarifinde agrega yıkanması ve beton altı hazırlanması imalatlarının birim fiyata dahil olduğu ve idarece bu imalatların yaklaşık maliyete yansıtıldığı, fakat firmanın sunduğu analiz de ise bu imalatların yer almadığı bu durumda bu imalatlardan gelen ve sorgulamaya tabi olan işçilik ve mazot girdilerinin analize yansıtılmayarak avantaj sağlandığı,

İB-14 poz nolu "Önyüzü Beton Kaplamalı Barajlarda Önyüz Betonarme Betonu Yapılması" iş kalemi için; İB-01 poz nolu "Açıkta kazı yapılması" iş kaleminde yer alan analizin İhale dokümanında verilen genel analiz formatına uymadığı ve taşıma

hesabında yükleme ve boşaltma için geçen süreleri sefer süresine eklemeyerek kendisine avantaj sağladığı kusurlarının bu birim fiyatta da yer aldığı,

Poz bünyesine giren katkı malzemesi için 04.379/A04 tesfiye, şap, sıva harcı için kullanılan rayicin kullanıldığı fakat İdare tarafından yaklaşık maliyet oluştururken 04.379/B08 beton katkı malzemeleri- hava sürükleyici malzemesinin kullanılmış olduğu, rayicinden ziyade teknik olarak katkı malzemelerinin birbirine muadil olduğu veya kullanım amacına dair açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

İhale dokümanlarından olan birim fiyat tariflerinde Önyüzü Beton Kaplamalı Barajlarda Önyüz Betonarme Betonu Yapılması birim fiyatının tarifinde yer alan agrega yıkanması imalatının birim fiyata dahil olduğu ve İdarece bu imalatın yaklaşık maliyete yansıtıldığı, fakat firmanın sunduğu analiz de ise bu imalatın yer almadığı bu durumda bu imalatdan gelen ve sorgulamaya tabi olan işçilik ve mazot girdilerinin analize yansıtılmayarak avantaj sağlandığı,

Sunulan analizin bünyesine YFA 003 poz numaralı kayar kalıbının saatlik ücretinin 334,34 TL olarak belirlendiği görülmüştür. YFA 003 yardımcı analizin detayına bakıldığında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 03.593 analizinden faydalandığı belirtilerek birim fiyat yapılmış olduğu ve makine karşılığına 03.062/3 kayar kalıplı kanal beton kaplama makinesinin 2016 rayici olan 1.000.000,00 TL'nin konulduğu görülmüştür.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanmış böyle bir ÇŞB 03.593 poz numaralı makine analizinin olmadığı, bununla birlikte firmanın analizde, kanallarda kullanılan ve gerek çalışma prensibi olarak gerekse fiyat yönünden ön yüzü beton kaplı barajlarda kullanılan kayar kalıp makinesi ile uyuşmayan 03.062/3 poz numaralı kayar kalıplı kanal beton kaplama makinesinin rayicini kullanarak avantaj sağladığı görülmüştür.

Ön yüzü beton kaplı barajlar özel imalatlar olup ön yüz betonları döküm metodolojisinin kanal kaplama betonu döküm metodolojisinden daha özel ve karmaşık olması sebebiyle poz tarifleri ve şartnamelerde belirtilen imalatların fen ve sanat kaidelerine uygun olarak kanal beton kaplama makinesi ile yapılabileceğine dair açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

İB-27 poz nolu "Baraj İmalatları Bünyesine Giren Çimento" iş kalemi için;

Analizde Çimento taşınması için YFA 004 poz numaralı alt analizin yapıldığı, bu alt analizde de DSİ Barajlar ve HES B.07.D/1 birim fiyatının kullanıldığının ifade edildiği ancak DSİ Barajlar ve HES Dairesini $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ şeklinde olan çimento taşınması formülünün firma tarafından $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ şeklinde değiştirilerek avantaj sağlandığı,

İB-29 poz nolu "Açıkta ve Yeraltında Betonarme Demiri" iş kalemi için; İdarenin yaklaşık maliyet hesabında yer alan ve poz tarifindeki demirin, yerine konuluncaya kadar her türlü yükleme ve boşaltma işlerinin yapılması, projesine göre bükülüp hazırlanması, her derinlik ve her yüksekliğe taşınarak yerine konması ve demirlerin bağlanması işlerinin karşılığı olan demir işçiliği miktarları ile firmanın analizinde yer alan demir işçiliği miktarları arasında ciddi farklılıklar olduğu ve oluşan bu farklılıklardan dolayı firmanın kendisine avantaj sağladığı ayrıca farklı öngördüğü işçilik miktarları ile ilgili açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

Analizde Betonarme demiri taşınması için YFA 005 poz numaralı alt analizin yapıldığı, bu alt analizde de DSİ Barajlar ve HES B.07.D/2 birim fiyatının kullanıldığının ifade edildiği ancak DSİ Barajlar ve HES Dairesini $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ şeklinde olan demir taşınması formülünün firma tarafından $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ şeklinde değiştirilerek avantaj

sağlandığı,

Analizde Betonarme demiri taşınması için YFA 005 poz numaralı alt analizin yapıldığı, bu alt analizde de DSİ Barajlar ve HES B.07.D/2 birim fiyatının kullanıldığının ifade edildiği, ancak betonarme demiri taşınması birim fiyatının tespitinde kullanıldığı belirtilen DSİ Barajlar ve HES B.07.D/2 birim fiyat analizinde bulunan boşaltma, istif ve muhafaza karşılığındaki 3 saat düz işçinin çıkarılarak avantaj sağlandığı,

İB-30 poz nolu “Yollarda Kazı Yapılması, Dolgu ve/veya Depoya Konulması” iş kalemi için; İB-01 poz nolu “Açıkta kazı yapılması” iş kaleminde yer alan analizin İhale dokümanında verilen genel analiz formatına uymadığı ve taşıma hesabında yükleme ve boşaltma için geçen süreleri sefer süresine eklemeyerek saatte taşıyacağı malzeme miktarının artırımından kaynaklı kendisine avantaj sağladığı kusurlarının bu birim fiyatta da yer aldığı,

Analizde taşıma hesabında, sandık kazısı nakli için bir hesaplama yapılarak saatte 250 m³ malzeme taşınacağı hesaplamış olup firmanın analizinde kendi verilerinden yapılan hesaplama neticesinde sonucun saatte 38,89 m³ olarak bulunması gerekirken 250 m³ şeklinde bulunduğu, ayrıca olması gereken değer olan 38,89 m³ üzerinden düzeltilen miktar üzerinden aritmetik kontrol yapıldığında, düzeltilmiş analiz fiyatının teklif fiyatının üzerinde olduğu görülmüştür. Aritmetik hatadan ötürü mezkur pozun birim fiyatının 14,16 TL olması gerekirken 13,61 TL olarak alındığı tespit edilmiştir.

İB-35 poz nolu “Açıkta, Yeraltında veya Tünel/Galeri İçerisinde Kullanılacak Çelik Kaplama, Redüksiyon, Tranzisyon, Branşman, Dirsek ve Kurb Parçaları, Torisferik Kapaklar, Cebri Boru Yardımcı Ekipmanları ve Cebri Boru İmali ve Yerine Konulması” iş kalemi için; İdarenin yaklaşık maliyet hesabında yer alan ve poz tarifindeki malzemenin, yerine konması ve basınç deneyleri karşılığı işlerinin karşılığı olan cebri boru

işçiliği miktarları ile firmanın analizinde yer alan ayrıca farklı öngördüğü işçilik miktarları ile ilgili açıklayıcı bilgi ve belgenin savunma dosyasında yer almadığı,

Genel olarak analizlerin girdilerin belirlenmesinden sonra girdiler için öngörülen birim fiyatlar ve miktarların kullanılarak oluşturulduğu göz önünde bulundurulduğunda açıklama kapsamındaki analizlerde yer alan girdilerin ve miktarlarının belirlenmesinde etkili olan kullanılacak farklı yapım tekniği ve avantajlı koşullara ilişkin açıklama ve belgelendirme yapılmadığı görülmüştür.

Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda İsteklinin teklifi tekrar değerlendirme dışı bırakıldı.” ifadelerinin yer aldığı görülmüştür.

Yapılan incelemede başvuru sahibi tarafından 13.09.2019 tarihinde aşırı düşük teklif açıklaması sunulduğu görülmüştür. Açıklama üst yazısı incelendiğinde;

Giriş başlıklı bölümünde,

Aşırı düşük teklif açıklama isteme yazısı ile 8 adet iş kalemi için öngördükleri birim fiyatların açıklanmasının istenildiği, ancak söz konusu yazıda, açıklama istenilmeyecek analiz girdilerinin belirtilmediği, fakat işin yaklaşık maliyetinin ve yaklaşık maliyetin hesaplanması aşamasında idarece oluşturulan analizlerin halihazırda geçerli olduğu, bu nedenle açıklama istenilmeyecek analiz girdilerinin değişmeyeceği dikkate alındığında ihale sürecinde kendilerine daha önce gönderilen aşırı düşük açıklama isteme yazısı ekinde yer alan açıklama istenilmeyecek analiz girdileri esas alınarak açıklamalarını ve analizlerini sunduklarının ifade edildiği,

Açıklamalar başlıklı bölümünde,

Açıklama istenilen iş kalemleri için ihale dokümanı kapsamında verilen analiz formatına uygun olarak birim fiyat analizlerinin oluşturulduğunun, söz konusu analiz formatı

dipnotuna uygun olarak gerekli gördükleri 4 adet yardımcı fiyat analizlerinin (YFA) oluşturulduğunun,

İhale konusu İznik Barajı Yapımı işinin, ihale teklif dosyasında sundukları "Yüklenici İş Bitirme Belgesi"ne konu baraj yapım işi ve sahip oldukları 60 yılı aşan tecrübe ile tamamlamış oldukları benzer yapım baraj yapım işlerinden farklı bir özgünlüğünün bulunmadığının,

İhale konusu işte de kazıların ekskavatör ve traktör buldozerlerle, yüklemelerin ekskavatör veya yükleyicilerle, sermeler traktör buldozer ve motor greyderlerle, sıkıştırılmaların baraj tipi vibrasyonlu silindirlerle taşımaların damperli kamyonlar vb. ile yapılacakları ve diğer işlerde bilinen konvansiyonel ekipmanlar kullanılacaklarından bahisle, seçilmesi ve açıklanması gereken özel bir çözümün bulunmadığının,

Analizlerde kullanmış oldukları girdilere dair ihale dokümanında verilmiş olan birim fiyat tarifleri, teknik şartnameler ve/veya projelerde yer alan veriler kullanılarak hesaplanmış katsayılar, miktarlar, mesafeler vb. hususlarda iş kalemi bazında açıklamalar yaptıklarının,

Şöyle ki;

İB-01 için

İB-01 iş kalemine ait fiyat analizinde kazı kalemlerinde DSİ Barajlar ve HES Dairesince yayımlanan B-15.301, B-15.306 ve B-15.310 kazı birim fiyatlarını kullandıklarının, bu fiyatların uygulanmasında kazılara ait zemin cinsinin (klas) tespiti ihtiyacı doğmuş olduğundan ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan projelerdeki jeolojik paftalar incelenerek zemin cinslerine dair iş üniteleri bazında hacimler ve sonucunda da genel klas hesaplarını yaptıklarının, buna ait ayrıntılı hesaplar ekli Yardımcı Tablo 1-A, 1-B, 1-C, 1-D, 1-E ve 1-F'de gösterilerek sonuçlarını Yardımcı Tablo 1'de konsolide ettiklerinin,

Hesaplanan klas verilerini, kazılardan çıkan malzemelerin taşıma hesaplarında da kullandıklarının, kazılardan çıkan malzemelerin depoya taşınmasında mesafe olarak, ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan Özel Teknik Şartname'nin 11'inci maddesinde belirtilmiş olduğu gibi 6.429 m'yi dikkate aldıklarının

Bütün taşıma hesaplarında ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan Yİ-0-01 numaralı paftanın "NOTLAR" kısmı madde 4'te verilmiş olan 20 km/sa hızı kullandıklarının,

İB-03 için

İhale dokümanı kapsamında verilmiş olan İB-03 iş kalemine ait birim fiyat tariflerinde ocak üzeri sıyırma kazısı ve sıyırma kazısından çıkan malzemenin depoya taşınmasının fiyatlara dahil olduğu, bu nedenle sıyırma kazısı hesaplara katılarak analizde DSİ Barajlar ve HES Dairesince yayımlanan B-15.301 birim fiyatı kullanıldığı, birim fiyat için katsayı hesabı ihtiyacı doğmuş olduğundan katsayının, İB-03 iş kaleminin birim ölçüm miktarına (1m³) düşen sıyırma kazısı hacmi oranı şeklinde Yardımcı Tablo 2'de hesapladıkları, hesap sonucu elde ettikleri 0,01610 oranının B-15.301 birim fiyatının katsayısı olarak iş kalemi fiyat analizinde kullandıklarının,

Kaya malzemenin taşıma hesaplarında taşıma mesafesinin hesaplanması ihtiyacının ortaya çıktığı, ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan projelerde gösterilmiş olan iki ayrı kaya ocağından (Kaya Ocağı-1, Kaya Ocağı-2) taşınacak kaya malzeme için ağırlıklı ortalama mesafe hesabını yaptıklarının,

Hesaplarda prensip olarak Kaya Ocağı-1'in projelerde gösterilmiş olan 2.250.000 m³ kapasitesinden %15 pasa hariç elde edilecek net hacmin tümünün kaya dolgusunda kullanılacağını; dolguda kullanılması gereken kalan net miktarın da Kaya Ocağı-2'den sağlanacağını düşünerek taşıma mesafesi hesabını Yardımcı Tablo 3'te yaptıkları ve 2.006m olarak tespit ettiklerinin,

Kaya ocaklarından çıkan pasanın İB-03 iş kalemine ait birim fiyat tarifinde "malzeme sahası içinde depo edileceği" açıklamasına dayanılarak, her iki kaya ocağında da proje paftalarından elde edilmiş olan maksimum ocak çapları kullanılarak taşıma mesafesi hesaplarını Yardımcı Tablo 3'te yaptıklarının ve ağırlıklı ortalama taşıma mesafesini 332 m olarak tespit ettiklerinin,

İB-29 için

İB-29 iş kalemine ait analizlerde fiyatları aynı olmakla beraber demir kalınlığı sınıflarına göre miktar hesaplarının gösterilmesi ihtiyacı olduğundan ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan projelerde betonarme imalatları ile ilgili paftalar incelenerek betonarme demirlerinin toplam ihtiyaç içindeki kalınlık sınıflarına göre oran hesaplarını yaptıklarının, bu oranların iş kaleminin ölçü birimi olan 1 tona (1.000kg) DSİ birim fiyatlarında kullanılan %7 zayıf oranının eklenmesi suretiyle 1.070kg'a uygulanarak Yardımcı Tablo 4'te hesapladıklarının,

İB-30 için

İB-30 iş kaleminde yollarda yapılan kazıların analizinde DSİ Barajlar ve HES Dairesine ait yolda kazı birim fiyatlarından yararlandıklarının, yol kazılarından çıkan ve dolguya veya depoya taşınan malzemenin klasları ve taşıma mesafelerinin ihale dokümanı kapsamında verilmiş olan yollara ait proje paftalarındaki Bruckner diyagramlarından faydalanılarak hesapladıklarının, depoya taşınan kazı malzemelerine ait klas hesaplarını Yardımcı Tablo 5'te verdiklerinin, dolguya taşınan kazı malzemelerine ait klas hesaplarını Yardımcı Tablo 6'da verdiklerinin, depoya taşınan kazı malzemelerinin ağırlıklı ortalama taşıma mesafesine ait hesaplar Yardımcı Tablo 7'de verdiklerinin, dolguya taşınan kazı malzemelerinin ağırlıklı ortalama taşıma mesafesine ait hesaplar Yardımcı Tablo 8'de verdiklerinin,

Yol kazılarında çıkan ve depoya taşınan malzemenin kazılarına ait B-15.304/A, B-15.309/A ve B-15.313/A poz numaralı birim fiyatlar, DSİ Barajlar ve HES Dairesinin B-15.304, B-15.309 ve B-15.313 poz numaralı birim fiyat kalemlerinin tariflerindeki notlara uyularak sırasıyla %41, %75 ve %75 ile çarpılması suretiyle uyguladıklarının ifade edildiği,

Açıklama üst yazısında, analizlerde kullandıkları rayiçlere ilişkin malzeme rayiçleri listesini, makine ekipman rayiçleri listesini ve işçilik rayiçleri listesini, kullanılan birim fiyatlara ilişkin listeyi sunduklarının, ihale ilan tarihinin 15.02.2017 olması nedeniyle 2016 yılına ait birim fiyatlar ve rayiçlerin kullandıklarının,

Analizlerde yer alan mazot (motorin) birim fiyatının 17.02.2017 tarihinde Bursa ili için EPDK'nın internet sitesinde yayımlanan motorin fiyatlarının esas alındığının bu hususa dair EPDK internet sitesi çıktısını ekte sundukları, analiz formatına uygun olması için EPDK tarafından yayımlanan akaryakıt fiyatı biriminin TL/lt'den, TL/kg'ye çevirdikleri, birim çevirisinde motorin yoğunluk değerini 07.11.2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren EPDK'nın 5291 sayılı Kararı'nın 1'inci maddesi gereğince 0.845 ton/m³ olarak dikkate aldıklarının, ve mazotun KDV hariç fiyatını 3,93 TL/kg olarak kullandıkları ve analizlerde yer alan işçilik birim fiyatları için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2016 yılında yayımlanan saatlik işçilik rayiçlerinin, asgari ücret tespit komisyonunun 2017 yılı için belirlenmiş olan günlük asgari ücretin ortalama günlük çalışma saati olan 7,5 saate bölünmesi sonucu bulunan 7,90'dan az olması ve Kamu İhale Tebliği'nin 45.1.9'uncu maddesinde analizlerde yer alan bazı saatlik işçilik ücretlerinin ihale tarihinde yürürlükte olan saatlik asgari ücretten az olmaması gerektiği düzenlenmiş olması sebebiyle soğuk demirci usta yardımcısı, yağcı, düz işçi, erbap işçi ve çırak olmak üzere 5 adet işçilik girdisi birim fiyatı için 2017 yılı saatlik asgari ücreti olan 7,90 TL'nin dikkate alındığının,

Analizlerde makine ekipman girdileri için genel olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı rayiçlerini kullandıkları, Ancak, ÇŞB'ye ait rayiçlerde yer alan 03.038/2 poz numaralı damperli kamyon kaleminin 7 ton kapasitesi ile günümüz teknik imkan ve kapasitelerinden uzak olması nedeniyle taşıma bedellerinin hesabında MER01 poz numarası ile 360HP gücünde ve 25m3 üst yapı (damper) kapasitesine sahip damperli kamyon rayicini kullandıklarınının,

Analizlerde kullanılmış olan damperli kamyon Ford marka, 4136D (8x4) model 360HP gücünde ve 25 m3 üst yapıya sahip olduğu, şirket envanterinde halihazırda kayıtlı olduğu, bununla ilgili olarak SMMM tasdikli 31.12.2016 tarihli demirbaş defteri kayıt örneğini SMMM tasdikli fatura örneklerini ve damper üreticisinin damper kapasitesine ilişkin beyanı ve eklerini sunduklarınının ifade edildiği görülmüştür.

Açıklama kapsamında, açıklama istenilen 8 adet iş kalemlerine ait birim fiyat analizlerinin, damperli kamyonun 1 saatlik ücreti (YFA 001), kaya kazılması baraj dolgusuna konulması (YFA 002), kayar kalıplı beton kaplama makinesi 1 saatlik ücreti (YFA 003), çimento taşınması (YFA 004), betonarme demiri taşınması (YFA 005) olma üzere 5 adet yardımcı fiyat analizinin, işin gerçekleştirileceği farklı yerler için yapılan zemin cinsi hesabına ilişkin yardımcı tabloların, sıyırma kazısı hacim oranı hesabına ilişkin yardımcı tablonun, kaya ocaklarında, kaya malzeme ve pasa taşıma mesafesi hesabına ilişkin yardımcı tablonun, betonarme demirleri kalınlık sınıflarına göre pay hesabına ilişkin yardımcı tablonun, yollarda kazı, dolgu klası ve taşıma mesafesi hesabına ilişkin tabloların, kullanılan rayiçler listesinin, kullanılan birim fiyatlar listesinin, kullanılan ÇŞB rayiçleri listesinin, 18.02.2017 tarihli Bursa ilinde motorin için yayımlanan akaryakıt bayi fiyatı raporunun, akaryakıt fiyatlarınının takibine ilişkin EPDK Kararı'nın, 29.12.2016 tarihli asgari ücret tespit komisyonu kararınının, 31.12.2016 tarihli demirbaş ve amortisman tespit raporunun, analizlerin

oluşturulmasında dikkate alınan araçlara ilişkin belgelerin (fatura, ruhsat, damper üretici beyanının) sunulduğu görölmüştür.

İhale komisyonu kararında yer alan gerekçeler incelendiğinde, ihale komisyonu tarafından İB-01, İB-03, İB-09, İB-14, İB-30 poz no'lu iş kalemleri için sunulan analizlerin ihale dokümanındaki analiz formatına uygun olmadığının değerlendirildiği anlaşılmıştır. Uygunsuzluk gerekçesi olarak analiz formatında yer alan malzeme, makine ekipman, işçilik ve diğerleri iş grubu başlıklarına uygun olarak sunulmadığı ve girdi cinsleri başlığı altlarında dipnotlardan bağımsız farklı girdi cinslerine ait verilerin kullanıldığının ifade edildiği görölmüştür. Mahkeme kararları sonucunda gelinen aşamada, sunulan analizlerin analiz formatına uygunsuzluğuna ilişkin gerekçenin idarece detaylandırılmadığı değerlendirilmiştir. Şöyle ki iş kalemine ait birim fiyat tarifisi kapsamında yer alıp, hangi malzeme, hangi makine, hangi işçilik veya diğerleri girdi başlığı altında hangi girdinin istekli tarafından sunulan analizde yer verilmediği ya da ait olduğu girdi başlığı dışında başka bir girdi başlığı altında yer verilmiş olduğu düşünölen girdinin ne olduğu hususunun (örneğin, malzeme girdi başlığı altında yer verilmesi gerekirken, makine girdisi başlığı altında yer verilen) belirtilmesi gerektiği, bu çerçevede ihale komisyonun bahse konu gerekçesinin yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anılan iş kalemleri için sunulan açıklamaların ortak uygun bulunmama gerekçelerinden birinin, iş kalemi içerisinde yer almasına karşın 1 saatte taşınacak kazı/dolgu/agrega vb. miktarı hesabının istekli tarafından iş kalemi içerisinde yer alan yükleme ve boşaltma süreleri dikkate alınmaksızın yapıldığı hususu olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan incelemede anılan iş kalemleri birim fiyat tariflerinde ilgisine göre kazı/dolgu/agrega vb.nın yüklenmesi ve boşaltılması işlemlerinin taşıma işlemlerinden ayrı olacak şekilde yer verildiği, dolayısıyla yükleme ve boşaltma

sürelerinin 1 saatte taşınacak kazı/dolgu/agraga miktarı hesabında dikkate alınması gerektiği ve yükleme ve boşaltma sürelerinin bu hesaba katılmış olduğunun ise analizde diğerleri başlığı altında gösterilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Anılan iş kalemleri için istekli tarafından sunulan analizler incelendiğinde, taşıma hesabı başlığı altında yapılan hesaplarda, yükleme ve boşaltma sürelerinin gösterilmediği görüldüğünden 1 saatte taşınacak kazı/dolgu/agrega vb. hesabında yükleme ve boşaltma sürelerinin dikkate alınmadığı sonucuna varılmıştır.

İB-01 iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, analizde istekli tarafından öngörülen farklı cins zeminlerde yapılacak kazı miktarlarının iş kalemi içerisinde yapılacak 1 m³ lük kazıdaki miktarlarının, yaklaşık maliyet hesabında idarece dikkate alınan miktarlardan farklı olduğu ve başvuru sahibinin birim fiyatı diğer kazı cinslerine göre düşük olan kazı cinsi miktarının yaklaşık maliyet hesabında öngörülen miktarından daha fazla, birim fiyatı diğer kazı cinslerine göre yüksek olan kazı cinsi miktarının ise yaklaşık maliyet hesabında öngörülen miktarından daha az olacak şekilde analizde yer vermek suretiyle kendine avantaj sağladığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan incelemede, istekli tarafından öngörülen kazı cinsi oranlarının (her türlü zeminde 1 m³ lük kazıdaki kazı cinsi oranı), toprak kazısı oranının 0,5045, yumuşak kaya kazısı oranının, 0,268, kaya kazısı oranının 0,2275 olarak öngörüldüğü ve oranlara ilişkin hesapların açıklanmasına ilişkin tablolar oluşturduğu görülmüştür. Ancak yaklaşık maliyet hesabında ise, her türlü zeminde 1 m³ lük kazıda yaklaşık olarak kaya harici kazı oranınının 0,40, yumuşak kaya kazısı oranınının 0,29, kaya kazısı oranınının, 0,31 olarak dikkate alındığı görülmüştür.

İş kalemindeki 1 m³ kazıdaki kazı türlerinin idarece ve

başvuru sahibi tarafından öngörülen miktarlarının karşılaştırılması sonucunda, analizdeki kaya harici kazı miktarının yaklaşık maliyette öngörülen miktarının %10'unun üzerinde bir oranda olacak şekilde fazla öngörüldüğü,

Analizdeki yumuşak kaya kazısı miktarının yaklaşık maliyette öngörülen miktarın %10'undan düşük bir oranda olacak şekilde az öngörüldüğü,

Analizdeki kaya kazısı miktarının yaklaşık maliyette öngörülen kaya kazısı miktarının %10'undan yüksek bir oranda olacak şekilde az öngörüldüğü anlaşılmıştır. Bu tespitler çerçevesinde, yaklaşık maliyette öngörülen miktarlarla, analizdeki kaya harici kazı miktarı ve kaya kazısı miktarlarının makul metraj farklılığı sayılabilecek %10'luk orandan fazla olduğu anlaşıldığından ihale komisyonunun incelemeye konu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-01 iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin yaklaşık maliyette iş kalemi içerisindeki tüm girdi birim fiyatlarının %5'inin dikkate alınarak ağaç kesme su çekme vs. karşılığı girdisi birim fiyatının hesaplandığı, başvuru sahibi tarafından sunulan analizde ise anılan girdi için analizde öngörülen birim fiyatın hesabında yalnızca analizdeki B-15.301, B-15.306 ve B-15.310 girdilerinin birim fiyatları toplamının %5'inin dikkate alındığı, bu durumun bir maliyet avantajı oluşturduğu, ancak açıklama kapsamında bu maliyet avantajına ilişkin bir bilgi ve belgenin yer almadığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan incelemede sunulan analizde ağaç kesme su çekme vs. karşılığı girdisi birim fiyatının B-15.301, B-15.306 ve B-15.310 girdilerinin birim fiyatları toplamının %5'ine karşılık gelecek şekilde 0,28189 TL olarak hesaplandığı, aynı girdinin yaklaşık maliyetteki birim fiyatının ise iş kalemi içinde yer alan diğer tüm girdilerin birim fiyatları toplamının %5'ine karşılık gelecek şekilde 0,98 TL olarak

hesaplanmış olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, bu durumun İB-01 iş kaleminin birim fiyat teklif cetvelindeki miktarının 2.682.000 m3 olduğu da dikkate alınırsa başvuru sahibinin söz konusu girdi için ciddi bir maliyet avantajı oluşturduğu ($0,98-028189=0,699$, $0,699*2.682.000 =1.874.718,00$ TL) anlaşılmıştır. Ancak başvuru sahibince açıklama kapsamında söz konusu girdi birim fiyatının hesaplanmasında izlenen yöntemle ilişkin bir açıklamada bulunmadığı görülmüştür. Bu itibarla incelemeye konu gerekçenin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-03 iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, DSİ Barajlar ve HES Dairesinin B-15.312 poz nolu iş kalemine ait analizden yararlanılarak oluşturulan YFA 002 poz nolu girdiye ait yardımcı analizdeki dinamit, kapsül (elektrikli 2,5 m boyunda), kapsül (tavikli) ve kompresör girdilerinin miktarının yararlanılan analizdeki miktarlarından daha az öngörüldüğü, bu hususa ilişkin bilgi ve belgeye açıklama kapsamında sunulmadığı, söz konusu girdi miktarlarının B-15.312 poz nolu iş kalemi analizinde yer alan %35 Kabarma olduğuna göre kayanın dolgudaki fiyatı için düşülecek $1-0,741= (BT*-0,259)$ girdisi gereği azaltıldığı, ancak YFA 002 poz nolu girdiye ait yardımcı analizde %35 Kabarma olduğuna göre kayanın dolgudaki fiyatı için düşülecek $1-0,741= (BT*-0,259)$ girdisi gereği ikinci kez bir girdi miktarı azaltılması yapılarak kendisine avantaj sağladığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

DSİ Barajlar ve HES Dairesince yayımlanmış B-15.312 poz no'lu iş kalemi analizi incelendiğinde, analizde yer alan girdiler arasında dinamit, kapsül (elektrikli), kapsül (tavikli) malzeme girdileri, işçilik girdisi, kompresörün 1 saatlik ücreti girdisi, traktör buldozer (185 hp) girdisinin yer aldığı, söz konusu girdilerin birim fiyatları toplamının (dolayısıyla girdi miktarlarının) 1,176 ile çarpılarak artırılması sonucunu doğuran % 15 pasa karşılığı kullanılabilir kaya malzeme (Tx1,176) Yükleme, boşaltma ve

geçici servis yolları yapılması karşılığı girdisinin, % 15 pasa karşılığı kullanılabilir kaya malzeme (Tx1,176) Yükleme, boşaltma ve geçici servis yolları yapılması karşılığı girdisinden hemen sonra ekskavatör girdisinin daha sonra da yukarıda sayılan girdilerin birim fiyatları toplamının (dolayısıyla girdi miktarlarının) 0,741 ile çarpılarak azaltılması sonucunu doğuran %35 Kabarma olduğuna göre kayanın dolgudaki fiyatı için düşülecek $1-0,741= (BT*-0,259)$ girdisinin yer aldığı görülmüştür.

B-15.312 poz nolu iş kalemi analizinde örneğin dinamit miktarının 0.22 kg olduğu görülmüştür. Söz konusu dinamit miktarının üstteki paragrafta yapılan tespitler gereğince 1,176 ile çarpılıp, çıkan sonucun 0,741 ile çarpılması sonucunda analizdeki toplam dinamit miktarının 0,1917'e tekabül ettiği görülmüştür.

Başvuru sahibinin sunduğu YFA-002 poz no'lu girdi analizi incelendiğinde örneğin dinamit miktarının 0,1917 kg olduğu görülmüştür. Ancak 0.1917 kg'lık dinamit miktarının tekraren söz konusu analizdeki (YFA-002) % 15 pasa karşılığı kullanılabilir kaya malzeme (Tx1,176) Yükleme, boşaltma ve geçici servis yolları yapılması karşılığı girdisi gereğince 1,176 ile çarpılıp çıkan sonucun %35 Kabarma olduğuna göre kayanın dolgudaki fiyatı için düşülecek $1-0,741= (BT*-0,259)$ girdisi gereğince 0,741 ile çarpılarak dinamit miktarını azalttığı görülmüştür. Bu yöntemin analizde yer alan diğer girdiler için de uygulandığı anlaşılmış olup başvuru sahibi tarafından kendisine avantaj oluşturacak şekilde hazırlanmış olduğu yardımcı analizin oluşturulmasında izlediği yöntemle dair açıklayıcı bilgi ve belge sunmadığı görüldüğünden idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-03 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, iş kalemi içerisinde sıyırma kazısı yapılması faaliyetinin bulunmadığı ancak başvuru sahibi tarafından sunulan B-15.301 toprak kazılması

depoya konulması şeklinde sıyırma kazısı girdisine yer verildiği, analizin bu şekliyle iş kalemi tarifine uygun olmadığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-03 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde sıyırma kazısı girdisinin yer aldığı görülmüştür.

İB-03 poz no'lu iş kaleminin birim fiyat tarifi incelendiğinde ise doğrudan "sıyırma kazısı" şeklinde bir ifadenin yer almadığı, "İdarece gösterilen ocak ve/veya malzeme ariyet sahalarında, her cins ve klastaki zeminlerin, her cins ve kapasitede ekipmanlar kullanılarak, kuruda ve su içinde, her derinlik ve yükseklikte, her genişlikte ve eğimde, her yerde ve her türlü şartlar altında, icabında ripperlenerek sökülüp kazılarak uygun malzemenin temini için ocak üstünün sıyrılması, kazısı yapılacak alanlar içindeki her çap ve yüksekliğe kadar olan ağaçların kesilmesi, nebati toprağın köklerin ve çürüyebilen organik maddelerin sıyrılması dahil olacak şekilde kazı yapılması..." ifadelerinin yer aldığı görülmüştür. Söz konusu ifadelerden iş kalemi bünyesinde sıyırma kazısı işleminin bulunabileceği, kaldı ki iş kalemi analizinde yer alması gereken diğer ameliyelerin bulunması şartıyla idarece iş kalemi içerisinde bulunmadığı ifade edilen bir ameliyenin fazladan öngörülmesinin başvuru sahibi istekliye mali bir avantaj sağlamayacağı dikkate alındığında söz konusu gerekçenin yerinde olmadığı değerlendirilmiştir.

İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin sunulan analizde iş kalemi bünyesinde kullanılacak olan beton katkı malzemesi için başvuru sahibi tarafından tesviye, şap, sıva harcında kullanılan 04.379/A04 poz nolu katkı malzemesi girdisine yer verdiği, söz konusu katkı maddesinin iş kaleminin gerçekleştirilmesinde (Her Beton Sınıfında Betonarme Betonu Yapılması) teknik açıdan kullanılabilecek bir katkı malzemesi olmadığı, ayrıca başvuru sahibi tarafından yer verilen katkı malzemesinin iş kalemi kapsamında üretilecek beton için uygun olduğuna yönelik bir bilgi ve belgenin sunulmadığı gerekçesi

olduğu anlaşılmıştır.

İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde, 04.379/A04 poz no'lu akışkanlaştırıcı- hava sürükleyici harç katkısı isimli girdiye yer verildiği, söz konusu girdiye, açıklama kapsamında sunulan evre ve Şehircilik Bakanlığı rayiçleri listesinde yer verildiği görülmüştür.

Yapılan incelemede ÇŞB tarafından yayımlanan inşaat ve tesisat birim fiyatları kitabında sunulan analizde kullanılan 04.379/A04 poz no'lu katkı malzemesinin, Harç Katkıları (tesviye, sap, sıva vb. harçlar için) başlığı altında sayılan katkı malzemelerinden olduğu, beton katkı koruyucu ve gereçleri başlığı altında beton katkı malzemelerine ayrıca verildiği, yaklaşık maliyette idarece ngrlen 04.379/B08 poz no'lu katkı malzemesinin beton katkı koruyucu ve gereçleri başlığı altında sayıldığı görülmüştür. Tesviye, sap, sıva vb. harçlarının, içinde yer alan malzeme, malzeme karışım oranları bakımından betonarme betonundan farklı olup, başvuru sahibi tarafından analizde yer verilen 04.379/A04 poz no'lu katkı malzemesinin betonarme betonu üretiminde kullanılmasının, istenilen kalitede betonarme betonu üretilmesine engel olacağı, bir başka ifade ile betonarme betonu retiminde 04.379/A04 poz no'lu katkı malzemesinin kullanılmasının teknik açıdan uygun olmadığı dikkate alındığında idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, her farklı cins kalıp için analizdeki miktarların (başvuru sahibine avantaj sağlayacak Şekilde) yaklaşık maliyette öngörülen miktarlardan farklı olduğu, bu duruma dair açıklayıcı bilgi ve belgenin sunulmadığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde 6 farklı cinsten kalıp girdisine yer verildiği, idarenin yaklaşık maliyet hesabı incelendiğinde ise 5 farklı cinsten kalıp kullanılacağının dikkate alınmış olduğu, yaklaşık maliyet

hesabında F2 yüzeyli eğri kalıp için bir miktar öngörülmemişken, bu haliyle betonarme yük taşıyıcı bir yapı elemanının imalatında kullanılacak kalıp cinsinin önemli olduğu dikkate alındığında başvuru sahibi tarafından farklı cinsten bir kalıp (F2 yüzeyli eğri kalıp) öngörülmesinin ve aynı cinsten öngörülen kalıpların miktarlarının yaklaşık maliyet hesabında idarece öngörülen miktarlardan farklı olmasının başvuru sahibince farklı bir yapım tekniği kullanılacağına işaret ettiği ve bu farklı yapım tekniğine ilişkin bir açıklama sunması gerektiği değerlendirilmiştir. Yapılan açıklama kapsamında başvuru sahibince bu duruma yönelik bir hususa yer verilmediği görülmüş olduğundan idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, iş kalemi içerisinde agrega yıkanması ve beton altı hazırlanması işlemleri bulunmasına karşın başvuru sahibi tarafından sunulan analizde söz konusu işlemlere yönelik bir girdiye yer verilmediği bu haliyle sunulan analizin birim fiyat tarifine uygun olmadığı, ayrıca bu durumun söz konusu faaliyetlerin gerçekleşmesinde bir girdi olan ve analizde yer verilmesi zorunlu işçilik ve mazot girdilerine yer verilmeyerek bir avantaj sağlandığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-09 poz no'lu iş kalemi birim fiyat tarifi incelendiğinde iş kalemleri kapsamında agreganın yakınması ve betonun dökülmesinden önceki beton altı (ihale komisyonu kararındaki ifade ile) hazırlıkları ameliyelerinin bulunduğu söylenebilmektedir.

İB-09 iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde agreganın yıkanması ve beton altı hazırlık işlerini tarif eden bir girdinin bulunmadığı görülmüştür. Analizdeki işçilik girdi başlığı altında "beton, sulama ve bakım işleri karşılığı olarak düz işçi" girdisine yer verildiği görülmüş olmakla birlikte iş kalemi tarifi içerisinde betonun dökümü ve

dökümünden sonrası için gerekli olan işçiliklerin olduğu dikkate alındığında söz konusu işçilik girdisinin agrega yıkanması ve beton altı hazırlığı işleri kapsamındaki işçiliklere ait olduğunu ifade eden açıklama bulunmadığı, agreganın yıkanması işi için gerekli olan su ve makineye ilişkin girdilerin de analizde bulunmadığı anlaşılmış olup idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-14 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin sunulan analizde iş kalemi bünyesinde kullanılacak olan beton katkı malzemesi için başvuru sahibi tarafından tesviye, şap, sıva harcında kullanılan 04.379/A04 poz nolu katkı malzemesi girdisine yer verdiği, söz konusu katkı maddesinin iş kaleminin gerçekleştirilmesinde (Önyüzü Beton Kaplamalı Barajlarda Önyüz Betonarme Betonu Yapılması) teknik açıdan kullanılabilecek bir katkı malzemesi olmadığı, ayrıca başvuru sahibi tarafından yer verilen katkı malzemesinin iş kalemi kapsamında üretilecek beton için uygun olduğuna yönelik bir bilgi ve belgenin sunulmadığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

Aynı gerekçenin İB-09 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden birisi olduğu görüldüğünden ve söz konusu gerekçeye ilişkin tekraren bir değerlendirme yapılmamıştır.

İB-14 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin iş kalemi içerisinde agrega yıkanması ve beton altı hazırlanması işlemleri bulunmasına karşın başvuru sahibi tarafından sunulan analizde söz konusu işlemlere yönelik bir girdiye yer verilmediği bu haliyle sunulan analizin birim fiyat tarifine uygun olmadığı, ayrıca bu durumun söz konusu faaliyetlerin gerçekleşmesinde bir girdi olan ve analizde yer verilmesi zorunlu işçilik ve mazot girdilerine yer verilmeyerek bir avantaj sağlandığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-14 poz no'lu iş kaleminin birim fiyat tarifi incelendiğinde iş kalemleri kapsamında agreganın yakınması ve betonun dökülmesinden önceki beton altı (ihale komisyonu kararındaki ifade ile) hazırlıkları ameliyelerinin bulunduğu söylenebilmektedir.

İB-14 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde analizdeki işçilik girdi başlığı altında yüzeyin beton dökümüne hazırlanması karşılığı düz işçi (inşaat işçisi) girdisine yer verildiği görüldüğünden söz konusu işçilik girdisinin beton altı hazırlığı işleri kapsamındaki işçiliğe ilişkin olduğu değerlendirilmiştir.

Aynı analiz incelendiğinde agrega yıkanması işini tarif eden bir girdi bulunmadığı görülmüştür. İş kalemi kapsamında olan ameliyelerden bazıları için işçilik ve makine girdilerinin ayrı ayrı açıkça belirtilmiş olduğu görülmüştür. Örneğin, makine ekipman girdi başlığı altında kayar kalıbın 1 saatlik ücretine, işçilik girdi başlığı altında kayar kalıp montajında çalışacak işçilere ait girdilere açıkça yer verildiği görülmüşken analizde agreganın yıkanması karşılığı olan işçilik girdisinin, agreganın yıkanması için gerekli olan su ve makineye ilişkin girdilerinin açıkça belirtilmediği görüldüğünden idarenin sunulan analizde agrega yıkanması faaliyetine yönelik bir girdiye yer verilmediği bu haliyle sunulan analizin birim fiyat tarifine uygun olmadığı, ayrıca bu durumun söz konusu faaliyetlerin gerçekleşmesinde bir girdi olan ve analizde yer verilmesi zorunlu işçilik ve mazot girdilerine yer verilmeyerek bir avantaj sağlandığı yönündeki gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-14 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, sunulan YFA 003 poz nolu yardımcı analizin ÇŞB'nin 03.593 poz no'lu analizinden faydalanılarak hazırlanıldığının belirtilmesine karşın ÇŞB'nin 03.593 poz no'lu bir analizinin bulunmadığı, YFA 003 poz no'lu yardımcı analizin içerisinde yerilen 03.062/3 poz no'lu kayar kalıplı kanal beton kaplama makinesinin kanallarda

kullanıldığı, anılan kalıp makinesinin, özel imalat olan ön yüzü beton kaplı barajların ön yüz beton dökümü tekniğinin kanal kaplama betonu dökümü tekniğinden farklı olduğu, bu bakımdan sunulan analizin yapım şartlarına uygun olmadığı, diğer yandan başvuru sahibi tarafından analizde öngörülen kalıp makinesi ile iş kaleminin fen ve sanat kurallarına uygun olarak gerçekleştirilebileceğine yönelik bir açıklama yapılmadığı gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-14 iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde “YFA 003 poz no’lu kayar kalıbın 1 saatlik ücreti” girdisine yer verildiği, anılan girdiye ilişkin sunulan YFA 003 poz no’lu analiz incelendiğinde 03.062/3 poz no’lu kayar kalıplı kanal beton kaplama makinesi girdisinin yer aldığı, bu girdinin ÇŞB tarafından yayımlanmış bir girdi olduğu, anılan girdi dışında başka girdilere de yer verilerek YFA 003 poz no’lu analizin başvuru sahibi tarafından oluşturulduğu anlaşılmıştır. Anılan 03.062/3 poz no’lu kayar kalıplı kanal beton kaplama makinesi girdisinin isminden anlaşılacağı üzere bu kalıp makinesinin kanal yüzeylerinin imalatında kullanılabileceği anlaşılmıştır. Kanal yapım işlerinden farklı olan ön yüzü beton kaplı baraj yapım işindeki baraj ön yüz beton dökümünün analizde yer verilen kalıp makinesi ile de gerçekleştirilebileceğinin teknik olarak mümkün olduğu noktasında bir açıklama sunulmasının, iş kalemi için yapılan açıklamanın yeterli olup olmadığına yönelik değerlendirmenin sağlıklı yapılması açısından önemli olduğu, bir başka ifade ile sunulan analizin bu haliyle bahse konu kalıp makinesi ile iş kaleminin gerçekleştirilmesinin teknik açıdan mümkün olmadığını savunan idare dışında bir başka kurum ya da kuruluş tarafından yapılacak incelemede kanal kalıp makinesinin, ön yüzü beton kaplı baraj yapım işindeki baraj ön yüz beton dökümünde teknik açıdan kullanılıp, kullanılmayacağına yönelik sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesinin mümkün olmadığı, kanal kalıp makinesinin teknik açıdan uygun olduğunun açık anlaşılabilir şekilde açıklanmasındaki sorumluluğun teklifi aşırı düşük teklif olarak tespit edilen başvuru sahibinin sorumluluğunda

olduğu birlikte değerlendirildiğinde idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB- 27 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçesinin, analizde yer alan çimento taşınması girdisi için sunulan YFA 004 poz no'lu yardımcı analizinin DSİ tarafından yayımlanan HES B.07.D/1 poz no'lu analizinin kullanıldığını ifade edilmesine karşın, HES B.07.D/1 poz no'lu analizdeki taşıma formülünün avantaj sağlayacak şekilde değiştirilmesi hususu olduğu anlaşılmıştır.

İB- 27 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde, söz konusu analizin DSİ'nin HES-B.07.D/1 poz no'lu analizinden yararlanılarak hazırlandığı, ancak HES-B.07.D/1 poz no'lu analizde yer alan $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ formülü yerine $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ şeklindeki taşıma formülünün kullanıldığını, Bursa çimento- İznik barajı arasınının 85 km olduğu kabulüyle formüldeki M sayısının 85 olarak dikkate alındığını görülmüştür. DSİ'nin HES-B.07.D/1 poz no'lu analizinde yer alan $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ formülü yerine neden $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ formülünün kullanıldığını ilişkin bir açıklama yapılmadığı ve Bursa çimento- İznik barajı arasınının 85 km olduğuna dair bir belgelendirme yapılmadığı görüldüğünden İB- 27 poz no'lu iş kalemi için sunulan açıklamanın uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

İB-29 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden birinin sunulan analizde yer verilen demir işçiliği miktarlarınının, yaklaşık maliyet hesabında idarece öngörülen demir işçiliği miktarları arasında ciddi farklılıklar olduğu, bu durumun başvuru sahibine avantaj sağladığını, ancak başvuru sahibi tarafından öngörülen demir işçiliği miktarlarınının açıklanmasına yönelik bilgi ve belge sunulmadığını gerekçesinin olduğu anlaşılmıştır.

İB-29 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde soğuk demirci ustası, soğuk demirci usta yardımcısı olmak üzere demir işçiliklerinin öngörüldüğü, ancak açıklama

kapsamında bu işçilik miktarlarının nasıl hesaplandığına dair bir açıklamanın bulunmadığı görülmüştür. Mevzuat gereğince aşırı düşük teklif açıklamada avantaj sağlanmış bir hususa ilişkin açıklama ve belgelendirme yapılmasının esas olduğu dikkate alınırca idarece avantajlı bir durum oluşturulduğu değerlendirilen demir işçilik miktarlarının belirlenmesine dair başvuru sahibince açıklama yapılması gerekirken yapılmadığı görüldüğünden idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-29 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin analizde yer alan demir taşınması girdisi için sunulan YFA 005 poz numaralı yardımcı analizinin DSİ tarafından yayımlanan HES B.07.D/2 poz nolu analizinin kullanıldığına ifade edilmesine karşın, HES B.07.D/2 poz nolu analizdeki taşıma formülünün avantaj sağlayacak şekilde değiştirilmesi hususu ve HES B.07.D/2 birim fiyat analizinde bulunan boşaltma, istif ve muhafaza karşılığındaki düz işçi girdisinin (3 saat) YFA 005 poz numaralı yardımcı analizde yer verilmemesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-29 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde söz konusu analizin DSİ'nin HES-B.07.D/2 poz no'lu analizinden yararlanılarak hazırlandığının ifade edildiği, ancak HES-B.07.D/2 poz no'lu analizde yer alan $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ formülü yerine $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ şeklindeki taşıma formülünün kullanıldığı, Karabük Demir ile İznik barajı arasının 350 km olduğu kabulüyle formüldeki M sayısının 350 olarak dikkate alındığı görülmüştür. HES-B.07.D/2 poz no'lu analizinde yer alan $F=K \times (0,0007 \times M + 0,01)$ formülü yerine neden $F=K \times (0,0005 \times M + 0,01)$ formülünün kullanıldığına ilişkin bir açıklama yapılmadığı, ve HES-B.07.D/2 poz no'lu analizinde yer alan boşaltma, istif ve muhafaza karşılığındaki düz işçi girdisine (3 saat) neden yer verilmediği ve Karabük Demir ile İznik barajı arasının 350 km olduğuna dair bir belgelendirme yapılmadığı görüldüğünden idarenin söz konusu

gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-30 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin uygun bulunmama gerekçelerinden bir diğerinin, sunulan analizdeki taşıma hesabında yer alan sandık kazısı nakli için analizdeki diğer veriler kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda 1 saatte taşınacak sandık kazısı miktarının 38,89 m³ olması gerekirken, 250 m³ olarak hesaplandığı, 1 saatte taşınacak sandık kazısı miktarı 38,89 m³ olarak dikkate alınması halinde analiz fiyatının, teklif fiyatından fazla olduğu gerekçesi olduğu anlaşılmıştır.

İB-30 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde 1 saate taşınacak sandık kazısı miktarının hesabı için $G2=20/(6.429 \times 2) \times 25$ formülünün bulunduğu, bu hesaplama sonucunun $G2=38,89$ m³/saat (1 saatte taşınacak sandık kazısı miktarı) olması gerekirken başvuru sahibi tarafından 250 m³/saat olarak hesaplandığı görülmüştür.

Analizde yer alan "sandık kazısı nakli için damperli kamyonun 1 saatlik ücreti" girdisinin analizdeki miktarının hesaplanması için " $(1/G2) \times klas \times ka$ " formülünün kullanıldığı, söz konusu formülün ve verilerin uygunluğu incelenmesinden bağımsız olarak, "klas" ve "ka" verilerinin doğruluğunun kabul edilmesi halinde formül sonucunun hesaplanması durumunda sonucun $\{(1/38,89) \times 0,141 \times 0,9\}$ 0,003263 olması gerekirken, 0,0005076 olarak bulunduğu, başvuru sahibinin anılan girdi için öngördüğü birim fiyat ile analizdeki verilere göre yapılan hesaplama sonucunda "sandık kazısı nakli için damperli kamyonun 1 saatlik ücreti" girdisinin analizdeki toplam tutarının yaklaşık 0,6436 olması gerekirken 0,10011 olarak hesaplandığı, dolayısıyla analiz fiyatının (analizdeki verilerin doğru olması halinde) olması gerekenden düşük hesaplandığı ve bu durumda düzeltilmiş analiz fiyatının teklif fiyatının üzerinde olduğu ve idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İB-35 poz no'lu iş kalemi için sunulan analizin sunulan

analizdeki cebri boru işçilik miktarının, yaklaşık maliyette öngörülen cebri boru işçilik miktarında farklılık olduğu, ancak başvuru sahibi tarafından bu farklı öngörülen işçilik miktarları için açıklayıcı bilgi ve belgenin sunulmadığı gerekçesiyle uygun bulunmadığı anlaşılmıştır.

İB-35 poz no'lu iş kalemi için sunulan analiz incelendiğinde, düz işçi, sıcak demirci ustası, kaynakçı ustası, formen olmak üzere 4 farklı işçilik girdisinin öngörüldüğü, ancak açıklama kapsamında bu işçilik miktarlarının nasıl hesaplandığına dair bir açıklamanın bulunmadığı görülmüştür. Mevzuat gereğince aşırı düşük teklif açıklamada avantaj sağlanmış bir hususa ilişkin açıklama ve belgelendirme yapılmasının esas olduğu dikkate alınırsa idarece avantajlı bir durum oluşturulduğu değerlendirilen demir işçilik miktarlarının belirlenmesine dair başvuru sahibince açıklama yapılması gerekirken yapılmadığı görüldüğünden idarenin söz konusu gerekçesinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır

Yapılan tespit ve değerlendirmeler neticesinde başvuru sahibi tarafından yapılan aşırı düşük teklif açıklamasının uygun olmadığı/yeterli olmadığı yönündeki ihale komisyonu kararının yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesi uyarınca bu kararın tebliğ edildiği veya tebliğ edilmiş sayıldığı tarihi izleyen 30 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde dava yolu açık olmak üzere,

Anılan Kanun'un 54'üncü maddesinin onbirinci fıkrasının (c) bendi gereğince itirazın şikâyet başvurusunun reddine,

Oybirliği ile karar verildi.